

Konflikthantering i förskolan

Förskollärares hanteringsstrategier i barns konfliktsituationer

Nina Jansson

Förskollärare
2023

Luleå tekniska universitet
Institutionen för hälsa, lärande och teknik

[Denna sida har avsiktligt lämnats tom]

Luleå tekniska universitet, 2023

Handledare: Anna-Carin Holmgren & Greta Lindberg

Abstrakt

Denna studie syftar till att utforska hur förskollärare beskriver hanteringsstrategier och förebyggande arbete kring konfliktsituationer mellan barn. Vidare även ta del av hur förskollärare resonerar kring barns konfliktsituationer. För att undersöka detta används kvalitativa intervjuer som genomförs med fyra verksamma förskollärare inom samma förskola. De teoretiska utgångspunkterna för studien är Cohens Konfliktpyramid samt två specialpedagogiska perspektiv. Resultatet visar att förskollärare resonerar olika kring konfliktsituationer mellan barn. Förskollärares hanteringsstrategier kan utgå från att göra barnen delaktiga i hanteringen medan andra strategier exkluderar barnen från hantering av konfliktsituationen. Förskollärare menar att de anpassar sina konflikthanteringsstrategier efter hur barnens egna konflikthanteringsstrategier ser ut. Resultatet visar också att stor uppmärksamhet ska läggas på relationsskapande mellan barn-pedagog och barn-barn vilket är centralt i ett gott förebyggande arbete av barns konfliktsituationer.

Nyckelord: Förskola, förskollärare, konflikt, konflikthanteringsstrategier, specialpedagogik

Förord

Till en början vill jag tacka de förskollärare som medverkat genom att de generöst delat med sig av sina uppfattningar, upplevelser och erfarenheter och därmed gjort denna studie möjlig. Jag vill även tacka mina handledare Anna-Carin Holmgren och Greta Lindberg samt vänner för goda råd, riktning och positiv uppmuntran till att genomföra studien. Feedbacken har varit mycket värdefull och konstruktiv under hela skrivprocessen.

Till sist vill jag även rikta varmt tack till min familj, Marcus, Selma, Martin och Lucas, som stöttat mig och varit en källa där energi och inspiration inhämtas till att skriva detta examensarbete.

Nina Jansson

”Conflict, when handled correctly, strengthens.”

Benjamin Watson

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställningar	2
3. Bakgrund	3
3.1 Centrala begrepp.....	3
3.1.1 Konflikt	3
3.1.2 Konflikthantering	4
3.2 Förankring i lagar och styrdokument.....	4
3.3 Tidigare forskning	5
3.3.1 Konflikthanteringsstrategier <i>med</i> barnen	5
3.3.2 Konflikthanteringsstrategier <i>åt</i> barnen.....	6
3.3.3 Förståelse av barns konfliktsituationer.....	7
4 Teoretiska utgångspunkter	8
4.1 Cohens konfliktpyramid	8
4.2 Specialpedagogiska perspektiv	9
4.2.1 Kategoriska perspektivet	9
4.2.2 Relationella perspektivet	10
5 Metod	11
5.1 Kvalitativ metod	11
5.2 Intervju.....	11
5.3 Urval	12
5.4 Forskningsetiska principer och överväganden	13
5.5 Genomförande	13
5.6 Bearbetning, tolkning och analys	14
5.7 Kvalitetsaspekter	16
6 Resultat	17
6.1 Förskollärares resonemang kring barns konfliktsituationer	17
6.2 Förskollärares hanteringsstrategier i barns konfliktsituationer	18
6.2.1 Hanteringsstrategier med barnen.....	18
6.2.2 Hanteringsstrategier åt barnen.....	19
6.3 Förskollärares förebyggande arbete kring barns konfliktsituationer	20
6.3.1 Relationsskapande	20
6.3.2 Förhållningssätt	21

6.3.3	Organisera miljön.....	22
6.3.4	Konfliktförebyggande arbete med arbetslaget	22
7	Diskussion	24
7.1	Metoddiskussion.....	24
7.2	Resultatdiskussion	25
7.2.1	Resultatet via Cohens Konfliktpyramid	27
7.2.2	Resultatet ur de specialpedagogiska perspektiven	28
7.3	Slutsatser och implikationer för yrkesuppdraget	29
7.4	Förslag till vidare forskning	31
	Referenser	32
	Bilaga 1. Informationsbrev	
	Bilaga 2. Intervjuguide	

1. Inledning

Människors individuella förståelse, perspektiv och erfarenheter har jag alltid upplevt som intressant. Därmed har det också funnits en strävan att förstå individers perspektiv, uppfattning och upplevelse. Situationer som utmanar, när individer krockar i perspektiv, behov eller känslor väcker en nyfikenhet hos mig att vidare utforskas.

I förskolan finns barngrupper och varje unikt barn har olika kulturarv, uppfattningar, uppväxtförhållanden, behov, attityder och erfarenheter. Detta gör att förskolan som utbildning är en multikulturell arena där många barn, perspektiv och behov möts (Hakvoort, 2020).

Oavsett vilka barn eller barngrupper som förskollärare möter kommer konfliktsituationer och dilemman att uppstå. I professionen som förskollärare ingår ett ansvar att ingripa i barns konflikter om det finns behov (Friberg, 2020). Mitt intresse av ämnet konflikter utvecklades under förskollärarytbildningen men även under genomförda verksamhetsförlagda utbildningsperioder. Erfarenheter visar att många händelser, aktiviteter och pedagogik kan relateras till barns konfliktsituationer.

Läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket, 2018) anger att förskollärare ska ge barnen förutsättningar att utveckla förmågor att själv hantera konflikter samt att som förskollärare vara närvarande och stödja barnen i deras konfliktsituationer. Hejlskov Elven (2020) menar att förskollärare behöver konflikthanteringsstrategier för att på ett professionellt och pedagogiskt sätt kunna hantera konfliktsituationer i förskolekontexten där en mångfald av barn vistas. Dessa strategier i pedagogiken bör grundas genom kunskap om vetenskapliga metoder och inte på godtyckligt sätt.

I föreliggande studie finns därför en strävan att bidra med ökade kunskaper om hur förskollärare arbetar förebyggande till att stödja barnen att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt. Vidare att undersöka förskollärares resonemang och hanteringsstrategier kopplat till konfliktsituationer mellan barn. Hakvoort och Lundström (2020) menar att förskollärares ledarskap, uppdrag och ansvarsområde är komplext i förhållande till både verksamheten, barn, barngruppen och arbetslaget. För att kunna hantera konflikter som händer i vardagen behöver förskollärare både erfarenhet och kunskap för att kunna analysera och reflektera över konfliktsituationerna. Hakvoort (2020) beskriver att i konfliktsituationer är en central aspekt olikheter i uppfattningar, alltså subjektiva tolkningar av sammanhanget hos parterna. Förskollärare är i behov av kunskap gällande konflikthantering men också om konflikter i förskolans sociala kontext. Detta för att bättre kunna hantera de utmaningar och krav som finns både på pedagoger och barn i förskolan.

I förskollärarytbildning läggs relativt liten del till konflikthantering vilket också är en bidragande orsak till mitt intresse att undersöka och fördjupa mig inom ämnet. Hakvoort (2020) framhåller att lärarstudenter har signalerat att vad utbildningen erbjuder gällande konflikthantering inte räcker till. Studenter beskriver att de upplever sig vara oförberedda vid verksamhetsförlagd utbildning och i början av arbetslivet.

Ur detta formulerades syfte och frågeställningar för att skapa en bild av hur förskollärare resonerar kring, hanterar och förebygger konflikter mellan barn i förskolan.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet är att studera hur förskollärare beskriver arbetet med konfliktsituationer mellan barn.

Utifrån studiens syfte har följande forskningsfrågor formulerats.

- Hur resonerar förskollärare kring barns konfliktsituationer?
- Vilka konflikthanteringsstrategier beskriver förskollärare att de använder kopplat till barns konfliktsituationer?
- Vilket konfliktförebyggande arbete beskrivs av förskollärare?

3. Bakgrund

I denna del redogörs avgränsningar för ämnet som behandlas. Centrala begrepp beskrivs, samt områdets förankring i de styrdokument som reglerar förskolan. Slutligen redogörs tidigare forskning som kan ge en bild av förskollärares konflikthanteringsstrategier.

3.1 Centrala begrepp

Här redogörs två centrala begrepp som kommer att genomsyra hela studien och arbetet.

3.1.1 Konflikt

Begreppet konflikt väcker tankar och känslor. Friberg (2020) menar att personers uppfattningar om ordet skiljer sig. Konflikter kan uppfattas som något negativt och kopplas till våld medan andra menar att konflikter kan bidra till utveckling, insikter och förändring. Det finns även olika definitioner av begreppet konflikt vilket betyder att begreppet är mångfasetterat och inte entydigt. Hur begreppet definieras har inverkan på vilka handlingar som sker i förhållande till konflikten samt hur konflikten förstås (Faldalen, 2010). En konflikt kan ses som att parter uttrycker och visar på olikheter sinsemellan men också att deras intressen, intentioner, behov och önskemål står emot varandra (Alvestad, 2020). Konflikter är i grunden relationella då de involverar två eller flera parter (Kolfjord, 2010). Jordan (2020) har sin beskrivning på när en konflikt uppstår.

En konflikt uppstår (i) när en eller flera parter har önskemål de inte är villiga att släppa och (ii) upplever att någon annan blockerar dem från att tillgodose dessa önskemål. (iii) När blockeringen av viktiga önskemål kvarstår väcks frustration, (iv) som driver minst en av parterna att agera på ett eller annat sätt gentemot den andra parten (Jordan, 2020, s. 15).

Jordan (2020) menar att konflikter kan ses som något som är en naturlig del i människors liv. När man befinner sig i sociala relationer är det ofrånkomligt att konflikter uppstår. Det centrala i Jordans (2020) definition är att denna blockering av önskemål skapar en frustration som sedan uttrycks av parterna via handlingar i konflikten. Att vara frustrerad är ett mänskligt obehag som man vill bli av med och därför finns en drivkraft att komma ur frustrationen (Jordan, 2020). I konflikten menar Jordan (2020) att ”Om vi inte är beredda att släppa taget om våra önskemål, så är det enda alternativet att försöka få den andra parten att sluta blockera oss.” (s. 15).

Ofta definieras en konflikt med olika typer av våld, vilket även andra definitioner av konflikter fokuserar på. Våld och konflikter kan av vissa likställas, därför kan det uttryckas som att konflikter helst bör undvikas. Dock är det våldsaspekten i konflikten som bör förebyggas. I stället handlar det om att hitta strategier för att hantera behov, intressen eller mål hos och mellan individer som är på väg att kollidera (Faldalen, 2010).

Gemensamt har de olika definitionerna av konflikt att två eller flera parter har en strävan som de/den andra parten/parterna förhindrar eller är ovilliga att anpassa sig efter. Definitionerna innehåller motsättningar, samt att det parternas önskemål upplevs som oförenliga när en konflikt existerar. Människors mål eller medel krockar, utesluter eller motsätter varandra för

att uppnå önskemålet (Faldalen, 2010; Alvestad, 2020). Detta beror på att det sätt på vilket vi uppfattar och tillskriver världen mening är en mycket komplex och subjektiv process. Konflikter som uppkommer mellan barnen kan därför betraktas som att de lär känna varandra och sig själva när en förhandling sker i konfliktsituationerna (Alvestad, 2020).

3.1.2 Konflikthantering

Konflikthantering är två sammansatta ord. Konflikt och hantering. Beroende hur vi definierar konflikten kan den hanteras på olika sätt. Att hantera en konflikt är inte samma sak som att det är möjligt att lösa den, men konflikter har alltid möjlighet att hanteras (Hakvoort, 2020). Det finns ett behov av att kunna tänka på helheten för att sedan skapa förutsättningar att hantera konflikter på ett konstruktivt sätt. Reflektionen över helheten syftar till att skapa en medvetenhet där val kan göras som gynnar ett fungerande konflikthanteringssystem (Hakvoort, 2020).

Hakvoort (2020) poängterar vikten av synen på konflikter. Om konflikter ses som destruktiva och något negativt ser hanteringen av dem ut på ett sätt. Om konflikter i stället uppfattas som något gynnande, dynamiskt och konstruktivt som kan vara tillfälle för lärande hanteras konflikter på ett annat sätt. En argumentation finns att konflikter och meningsskiljaktigheter ger möjligheter för lärande och lärandetillfällen om dessa uppmärksammas av förskolläraren och därmed tas tillvara på. Dessa lärandetillfällen kan vara i stunden när konflikten hanteras eller användas vid ett senare tillfälle som utgångspunkt för undervisningsinnehåll (Friberg, 2020).

Friberg (2020) menar att det inte finns någon universell metod till att hantera konflikter. Konflikter av olika karaktär kräver olika metoder men kan också behöva att olika personer ingriper och hjälper parterna i konflikten. Vidare poängterar Friberg (2020) att ”som lärare bör man därför inte låsa sig vid ett sätt, utan se till att ha nödvändig kompetens för att vid varje tillfälle välja det mest lämpade.” (s. 65). Det är därmed fruktbart att förskolläraren har flera olika professionella strategier att tillgå. Detta för att kunna hantera barns konflikter på ett inkluderande sätt samt att som pedagoger erbjuda barnen flera olika förhållningssätt (Jordan, 2015).

3.2 Förankring i lagar och styrdokument

Förskolan är en del i Sveriges utbildningssystem och vilar, precis som det Svenska samhället, på demokratins grund (Skolverket, 2018). Förskolan som utbildning ska utgå från att förankra respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar. Tendenser mot kränkande eller diskriminerande behandling inom utbildningen ska aktivt motverkas (Skolverket, 2018). Läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket, 2018) anger att förskolans arbetssätt ska genomföras i demokratiska former för att skapa ett intresse och en ansvarskänsla hos barnen att arbeta för en socialt hållbar utveckling, samt att barnen i framtiden aktivt kan delta i samhället. Det betyder att barnen har rätt till delaktighet och inflytande i och över sin tillvaro och sin utbildning.

Skollagen kap 8 § 2 framskriver att syftet med förskolan som utbildning är att stimulera barns utveckling och lärande, erbjuda god omsorg samt främja en social gemenskap och bereda

barnen för fortsatt utbildning (SFS 2010:800). Förskolan ska vara en trygg plats med en levande social gemenskap där barns intressen, lust och vilja att lära ska möjliggöras och bejakas (Skolverket, 2018). Läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket, 2018) anger att:

”Barn skapar sammanhang och mening utifrån sina erfarenheter och sätt att tänka. Därför ska de i förskolan möta respekt för sin person och sitt sätt att tänka och förstå sin omvärld. Alla som arbetar i förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla tillit och självförtroende.” (s. 7).

Målsättningar för utbildningen innefattar att förskolan ska ge barnen förutsättningar att utveckla förmågor i relation till konflikthantering. Alla pedagoger i förskolan ska vara aktivt närvarande, hantera och stödja kommunikation mellan barnen samt arbeta förebyggande mot konflikter (Skolverket, 2018). Arbetslagets övergripande uppgift är att stötta och stimulera barnens samspel samt hjälpa barnen att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra (Skolverket, 2018). I målformuleringen för förskolan (Skolverket, 2018) anges att varje barn ska få ”förutsättningar att utveckla förmåga att fungera enskilt och i grupp, samarbeta, hantera konflikter och förstå rättigheter och skyldigheter samt att ta ansvar för gemensamma regler” (s. 13). Detta är något som förskollärare har ansvar att sträva efter i arbetet med barngruppen.

3.3 Tidigare forskning

Forskning som genomförts inom området visade övergripande på två olika förhållningssätt som förskollärare använde sig av för att hantera barns konflikter. Vidare beskriver den tidigare forskningen förskollärares förståelse av barns konfliktsituationer i förskolekontext.

3.3.1 Konflikthanteringsstrategier med barnen

Forskning beskriver förskollärares konflikthanteringsstrategier som är centrerad kring barnen i konflikten. Fokus är på barnens perspektiv, förståelse och förmåga att hantera konfliktsituationen. I denna barncentrerade hantering av konflikter uppmuntrar och värderar förskolläraren barnens delaktighet och kommunikation till att förmedla sina perspektiv samt utveckla förmågan att ta andras perspektiv (Singer & Hännikäinen, 2002). Barnen uppmuntras även att utveckla sina egna konstruktiva konflikthanteringsstrategier (Church et al., 2018).

Church et al. (2018) beskriver att förskolläraren är närvarande och lyhörd samt intar en medlande och stödjande funktion i barnens konflikter. Fokus ligger på samspelet mellan barnen. Gloeckler och Cassell (2012) förklarar att förskolläraren uppmuntrar barnen till dialog, lyssnar på parterna i konflikten och att de får beskriva sina upplevelser och perspektiv av konflikten. Förskolläraren använder frågor som en hanteringsstrategi. Öppna frågor ställs till barnen för att utforska konfliktens innehåll, förlopp samt parternas agerande. Frågor ställs även för att lyfta barnens olika perspektiv som leder till att barnen får möjlighet att tänka över sitt handlande i konfliktsituationen. Öppna frågor användas också till att efterfråga barnens egna idéer om hur konflikten ska hanteras (Church et al., 2018; Gloeckler & Cassell, 2012). Förskollärare uppmuntrar barnen att delta i dialog, att använda kommunikation som verktyg och forma sina upplevelser med ord. Förskolläraren kan även bistå barnen med korta manus

eller självuttryck för att kunna förmedla sitt perspektiv i konflikten, samt erbjuda förslag till olika val eller alternativ att hantera konfliktsituationen (Gloeckler & Cassell, 2012).

Hanteringsstrategin fokuserar även på att agera stödjande i förhållande till känsloreglering. Det handlar om att hjälpa barnen att gå från att externt känsloreglera till att öka den inre känsloregleringen samt att utveckla olika sociala förmågor som är hjälpsamma för barnet när hen hamnar i en konflikt. Både läraren och barnen ses tillsammans äga ansvaret att hantera konflikter (Gloeckler & Cassell, 2012).

Detta sätt att agera i förhållande till barns konfliktsituationer framhålls av Church et al. (2018) som eftersträvt eftersom konflikter blir ett slags lärandetillfälle för de inblandade barnen, men är mer tidskrävande när barnen förhandlar om perspektiv och problemlösningar. Gloeckler och Cassell (2012) poängterar att ur konfliktsituationer kan lärandetillfällen skapas där barnen kan få utveckla förmågor att hantera utmanande sociala situationer. Med stöd av förskollärare kan barn som hamnar i konflikter lära sig hantera oenighet, utveckla förhandlingskompetens samt få möjlighet att vidareutveckla sociala kompetenser.

3.3.2 Konfliktanteringsstrategier åt barnen

Forskning visar även på en annan karaktär av förskollärares hanteringsstrategier av barns konfliktsituationer, där förskolläraren i stället hanterar konflikten åt barnen. Gloeckler och Cassell (2012) menar att förskolläraren snabbt identifierar orsak till konflikten och agerar så att konflikten upphör för stunden. Distraktioner, omdirigeringar, anvisningar, varningar och påminnelser ges till barnen i konflikten och läraren fattar därmed beslut om hur konflikten ska hanteras och lösas. En fysisk förflyttning av barnet/barnen från konfliktsituationen förekommer också.

Church et al. (2018) beskriver att förskolläraren positionerar sig mellan barnen i deras konflikt och styr både samtal och innehåll för att hantera konflikten. Barnens uppfattning av konflikten efterfrågas inte och inte heller avsaknaden av respons från barnen när pedagogen ställer frågor. Förskolläraren styr konflikthanteringen samt kommer med problemlösningsförslag till barnen (Church et al., 2018).

Förskolläraren pratar *till* barnen och därför får barnen ett begränsat utrymme att uttrycka sina perspektiv eller behov. Förskolläraren tar på sig ansvaret för hanteringen av barnens konflikt och barnen har också uppfattningen att det är lärarens uppgift att lösa deras konflikter. Konflikten varaktighet och intensitet brukar vara begränsad och detta kan vara en hanteringsstrategi som är användbar när flera konflikter uppstår samtidigt (Gloeckler & Cassell, 2012). Förskolläraren sätter helt sonika punkt för konflikten utan lyhördhet eller delaktighet från barnen. Detta för att upprätthålla ordning utan att värna om barnens relationer. Hantering av konflikten är styrd av förskolläraren som kommunicerar vad konflikten innehåller samt delger hur konflikten bör lösas till barnen (Singer & Hännikäinen, 2002).

Den strategin beskrivs som vanligt förekommande och tidseffektiv men blir inte ett lärandetillfälle för barnen till att utveckla sin egen konflikthanteringskompetens (Church et

al., 2018). Detta kan också göra att barnen inte ser det meningsfullt att kommunicera när de inte heller blir hörda (Gloeckler & Cassell, 2012).

Dolk (2013) beskriver att en konflikthanteringsstrategi som inte involverar barnens delaktighet, kan vara att arbetslaget har utarbetat en samsyn och ett gemensamt förhållningssätt till barns konfliktsituationer. Med det menas att pedagoger bemöter barnen samstämmt, ger samma information och vidhåller samma regler för att stå som enade inför barnen. Dolk (2013) anser att detta förhållningssätt till barns konflikter kan vara problematiskt. Detta när utrymmet för dialog minskar, kommunikationen är ensidig samt att det inte ges utrymme för nya perspektiv, förhandlingar och lösningar i hanteringsprocessen av konflikten.

3.3.3 Förståelse av barns konfliktsituationer

Dolk (2013) anser att barns konflikter i förskolan kan betraktas på olika sätt av förskollärare. Förekomsten av konflikter inom förskolan kan ses som ett misslyckande, medan en avsaknad av konflikter ses som en lyckad verksamhet av hög kvalitet. Från en demokratisk utgångspunkt kan konflikter förstås som ett utrymme där barnen kan förhandla om ramar, regler och normer. Därav är närvaron av konflikter nödvändig och är en viktig del i en demokratisk verksamhet. Delaktighet framhålls som en viktig aspekt i förståelse av barns konflikter, att det finns förhandlingsutrymme och att barns uttryck värderas (Dolk, 2013). Konflikter, menar Johansson och Emilson (2016), är däremot inte något som uppmuntras inom förskolan och kan ofta ses som provocerande och dysfunktionella händelser som ska lösas, vilket kan bero på en rädsla hos förskollärare att tappa kontrollen över barns agerande och beteende i konfliktsituationer. Konflikter är i sig inte något positivt om de inte hanteras och förhålls till på ett respektfullt och vänskapligt sätt av alla parter (Johansson & Emilson, 2016). Dolk (2013) framhåller att det bör skapas praktiker och villkor som ger plats för konflikter och att de kan få rum att ge sig till uttryck. Detta genom att bejaka barns åsikter, tankar och vilja på ett lyhört sätt, men utan att barnen alltid får sin önskan och vilja igenom. Att allas uttryck tas på allvar och tillåts påverka vad som händer i verksamheten.

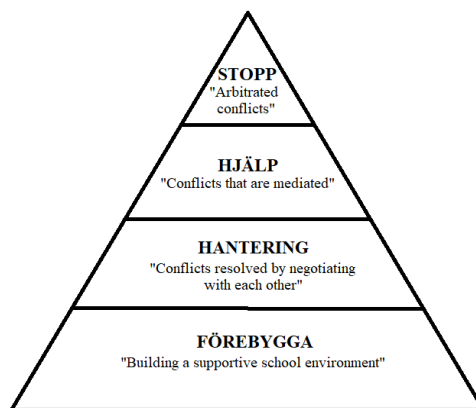
Beroende på hur förskollärare ser på konflikter kan konfliktsituationer mellan barnen nyttjas som ett lärandetillfälle (Gloeckler & Cassell, 2012). Gloeckler och Cassell (2012) hävdar att konflikter och problematiska situationer behöver ses som tillfällen där lärande kan ske och inte som övergående händelser och uttryck som beror på faktorer i de individuella barnen. Förskolläraren bör arbeta förebyggande mot barns konflikter men även tillåta konflikter, se dess potential, och dra nytta av dessa tillfällen i den dagliga verksamheten. Detta för att ge barnen möjlighet att träna på konflikthantering. Lärandet som sker i konfliktsituationerna kan vara utvecklandet av språket, samarbete, förmågan att ta andras perspektiv samt den empatiska förmågan. Det handlar om att läraren systematiskt ser konflikter som lärandetillfällen och ökar barns delaktighet i att resonera och hantera konflikter på olika sätt. När barnen blir äldre ökar också förväntningen från de vuxna på att barnens beteende ska vara socialt acceptabelt och att de har kommunikativa strategier för att hantera konflikter (Gloeckler & Cassell, 2012).

4 Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt beskrivs innebörden av de teoretiska utgångspunkterna för studien. För att kunna analysera studiens resultat, besvara syftet och forskningsfrågor valdes Cohens konfliktpyramid samt två specialpedagogiska perspektiv.

4.1 Cohens konfliktpyramid

Hakvoort (2020) beskriver Cohens konfliktpyramid som syftar till arbeta med konflikthantering ur ett helhetsperspektiv. Samtliga av de fyra delarna i pyramiden ska arbetas med samtidigt men formen på pyramiden har betydelse. Delen som utgör basen och är största biten ska ges mest uppmärksamhet och ju längre upp man kommer i nivåerna desto mindre uppmärksamhet ska dessa delar ges. Nivåerna heter förebygga, hantering, hjälp och stopp (Hakvoort, 2020). Cohen (2005) beskriver att konflikthantering genom denna pyramidmodell utgår från att först arbeta för ett positivt skolklimat under demokratiska former. De flesta konflikterna hanteras av barnen själva eller med stöd av en vuxen. Den minsta andelen konflikter ska vara av sådan karaktär att barnen behöver stoppas och separeras i konfliktsituationen (Cohen, 2005). De fyra nivåerna beskrivs mer ingående nedan.

Figur 1. Cohens konfliktpyramid (Cohen, 2005, s. 35; Hakvoort, 2020, s. 44)

Den första nivån som kallas *förebygga* handlar om att arbeta förebyggande via olika insatser som avvärrer uppkomsten av konflikter. Detta kan ske via arbetet för en stöttande miljö där utvecklande sker av exempelvis ledarskap, organisation, värdegrund, dialog om etik, moral, empati, självkänsla, kommunikation och grupprocesser (Hakvoort, 2020). Centralt i denna nivå är den relationella aspekten. Hakvoort (2020) beskriver att utvecklandet av fungerande sociala relationer och social kompetens är centralt på denna nivå.

Den andra nivån som benämns som *hantering* handlar om individers förmåga att hantera sina egna konflikter på ett konstruktivt sätt. I en miljö där konflikter förebyggs uppkommer även konflikter (Hakvoort, 2020). Utifrån denna modell möjliggör den första nivån *förebygga* den andra nivån *hantera*. Eftersom i en stöttande utbildningsmiljö med fungerande sociala relationer skapas förutsättningar för att parterna ska kunna lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. Att individerna kan hantera konflikterna innebär att de har strategier att kunna lösa dessa

på ett givande samt uppbyggande sätt vilket bidrar till utveckling och lärande (Hakvoort, 2020).

I den tredje nivån som benämns som *hjälp* behöver parterna i konflikten stöd utifrån för att hantera konfliktsituationen. Där kan en neutral medlare bistå parterna att komma vidare i kommunikationen som ger en konstruktiv hantering av konflikten. Hakvoort (2020) poängterar att ”fokus ligger på processen och vägen från en icke fungerande kommunikation till att börja kommunicera igen.” (s. 45).

I den fjärden nivån, *stopp*, som är toppen av pyramiden ska oönskat beteende i konfliktsituationen stoppas och parterna ska separeras. Det handlar inte om att stoppa själva konflikten utan stoppa det destruktiva beteendet som inte är en konstruktiv hanteringsstrategi. Ett aggressivt och våldsamt beteende stoppar kommunikationen som kan ge en konstruktiv lösning och leda till utveckling (Hakvoort, 2020).

Idealet av antalet konflikter som hanteras på de olika nivåerna bör vara fördelade som en pyramidform. Hakvoort (2020) framhåller emellertid att arbetet med konflikthantering ser olika ut i utbildningsverksamheterna. Av den anledningen kan fördelningen av antalet konflikter inom varje nivå få andra former än just en triangel. Det handlar om att alltid arbeta med grunden genom att förebygga för att främja kommunikation och sociala färdigheter som möjliggör en konstruktiv konfliktlösning i de övre nivåerna (Hakvoort, 2020).

4.2 Specialpedagogiska perspektiv

Lutz (2021) menar att det är hjälpsamt att stödja sig på specialpedagogiska perspektiv när en diskussion ska föras om svåra situationer som kan förekomma inom en utbildning. Perspektiven kan bidra till olika sätt att förklara och förstå hur omgivningen kan ha en betydelse för situationerna som uppstår.

4.2.1 Kategoriska perspektivet

Det kategoriska perspektivet är ett traditionellt och individualistiskt perspektiv med rötter i medicin och psykologin. Inom detta perspektiv skapas stödjande insatser till det som ses som avvikande från normen (Nilholm, 2020). Kännetecknen för detta perspektiv är fokus på individens egenskaper som utgör grunden för lyckad eller misslyckad funktion i verksamheten och dess omgivning. Individen granskas ur ett bristperspektiv. Barnen ses som bärare av svårigheter, alltså barn med svårigheter som kan vara genetiska eller på annat sätt bundna till individen (Persson, 2019).

Utifrån det kategoriska perspektivet identifieras problemgrupper som avviker från normen och där den ”vanliga” pedagogiken inte räcker till. Inom detta perspektiv används ofta diagnoser för att förklara, skapa metoder och pedagogiska insatser för att kompensera upp för problematiken som ses tillhöra det individuella barnet (Nilholm, 2020). Bristerna ses individen äga och är därför anledningen bakom dess misslyckande i förskolans miljö (Lutz, 2021). Lutz (2021) beskriver att ”De svårigheter som uppstår kommer då följaktligen att rikta blicken mot brister och tillkortakommanden hos det enskilda barnet” (s. 103). Barnen placeras ofta in i avgränsade grupper/kategorier beroende på diagnoser där individens beteende blir i problem i skolans kontext (Nilholm, 2020). Verksamheten försöker antingen kompensera upp

eller anpassa efter individens påtalade brist när dessa anses vara befästa inom individen och egentligen inte i verksamheten (Lutz, 2021). Detta är ett kortsiktigt arbetssätt där insatser ges till barnets uppvisade svårighet och fokus är att kompensera för barnet. Ansvar brukar ligga på speciallärare, specialpedagog och vårdpersonal (Persson, 2019).

4.2.2 Relationella perspektivet

Med utgångspunkt från ett relationellt perspektiv talar man om barn *i* svårigheter, där de inte är bärare av problemet som uppstår. Svårigheterna för individerna uppstår i det sociala sammanhanget, vilket är i mötet mellan individen och omgivningens krav, förväntningar och kontext (Ahlberg, 2015). Pedagogiken grundar sig på att anpassa förhållningssätt till individerna för att ge goda förutsättningar för lärande. Det är centralt att se vad som sker i samspelet mellan olika aktörer (Persson, 2019). Rosenqvist (2013) menar att det relationella perspektivet bygger på ett förhållningssätt som gör barnen delaktiga och inkluderande. Vidare menar författaren att relationen mellan individerna ses som betydelsefull och central där grunden ligger i respekt, ömsesidig kommunikation, förståelse och förtroende.

Till skillnad från att söka misslyckanden hos individuella barn hävdar man inom det relationella perspektivet att orsaken bör eftersökas utom individen (Nilholm, 2020). Svårigheterna som uppkommer betraktas existera i mötet mellan individen och dess omgivning, alltså med olika företeelser i uppväxtmiljö samt utbildningsmiljö (Lutz, 2021; Persson, 2019). Persson (2019) framhåller att "Förståelsegrunden för handlandet står alltså inte att finna i en enskild individs uppträdande eller beteende" (s. 167). Detta för att barnens individuella förutsättningar i omgivningskontext påverkar barnets möjlighet att uppfylla uppställda krav, mål och förväntningar (Persson, 2019).

Behoven av stöd i den specialpedagogiska organiseringen ses i sociala konstruktionen och inte i individuella tillkortakommanden (Nilholm, 2020). Verksamhetens innehåll och pedagogik bör därför anpassas för att möta upp individernas förutsättningar och behov samt möjliggöra för barns skilda förutsättningar för lärande (Lutz, 2021; Persson, 2019). Det är en långsiktig arbetsmetod där åtgärder och förändringar görs för barn, lärare och i lärandemiljön. Det är arbetslaget, lärare och rektor som är ansvariga för att arbeta utifrån denna typ av perspektiv (Persson, 2019).

Med utgångspunkt i ett kategoriskt perspektiv talar man om barn *med* svårigheter till skillnad från det relationella perspektivet där barnet ses *i* en svårighet.

5 Metod

I detta avsnitt presenteras ställningstaganden och val som gjorts i förhållande till metod, urval, datainsamling, deltagare och genomförande. Därefter kommer en redogörelse för resultatbearbetningen samt analysmetoden. Hur studien genomförts kommer också att presenteras och avslutningsvis beskrivs de forskningsetiska ställningstaganden som tagits i beaktning.

5.1 Kvalitativ metod

Val av metod baserades på vad som ansågs bäst lämpat till att besvara studiens syfte. Det som efterfrågades var förskollärares beskrivningar, resonemang och redogörelser vilket gjorde att den metodologiska utgångspunkten som selekterades var en kvalitativ metodansats. Svensson och Ahrne (2015) i likhet med Bryman (2018) menar att olika metodologiska ansatser ger olika typer av data, samt att den som designar och genomför studien behöver bedöma vilken metod som genererar lämpligast data för att besvara syftet med studien. Den kvalitativa metoden är inriktad på ord och språk samt att resultatet visar på en tolkning av den sociala verkligheten hos de som deltagit i studien (Bryman, 2018). Ahrne och Svensson (2015) beskriver att kvalitativa metoder indirekt rymmer ett val av tillvägagångssätt för att samla in data. Dessa kan vara intervjuer, observationer eller texter som genererar data som möjliggör att tillämpa en kvalitativ analysmetod.

Informanterna, som var verksamma förskollärare, användes som kunskapskälla. Informanterna i en kvalitativ studie beskrivs ha en kontextuell förståelse, alltså erfarenheter och uppfattning av fenomenet som ska studeras (Bryman, 2018; Svensson & Ahrne, 2015; Klingberg & Hallberg, 2021). I den kvalitativa metoden är det enligt Bryman (2018) deltagarnas perspektiv som värderas, vad de anser är betydelsefullt blir utgångspunkten. Därmed är det vanligt att intervjuer genomförs för att införskaffa språklig data som sedan är föremål för djupare analys.

Val av metod för studien ställdes också i relation de teoretiska utgångspunkterna som data analyserades genom. Teoretiska perspektiv, enligt Svensson (2015), skapar förutsättningar för att kunna se det insamlade datamaterialet som någonting och har en central roll. Teorin möjliggör också för studenten att se och urskilja vissa aspekter i det som studeras, medan andra aspekter hålls i bakgrunden (Svensson, 2015). Val av teori gav även ramar för tolkning och analys av studiens resultat. Tolkningsspekten av kvalitativ empiri framhålls av Svensson (2015) som betydelsefullt eftersom den som genomför studien kommer att använda de teoretiska perspektiven för att beskriva, förklara och förstå datamaterialet för studien.

5.2 Intervju

När syftet med studien var att utforska förskollärares olika beskrivningar ansågs intervjuer vara den mest lämpliga metoden för införskaffandet av relevant data. Den kvalitativa forskningsintervjun är ett slags professionellt samtal mellan intervjuare och informant. Frågorna som ställs av intervjuaren i samtalet syftar till att ta del av informantens synvinkel i

form av språkligt uttryckta beskrivningar, aspekter och upplevelser av individens livsvärld (Kvale & Brinkmann, 2014; Lantz, 2007).

Intervjuerna som genomfördes var av halvstrukturerade karaktär vilket innebär att den utgår från en intervjuguide som innehåller frågor inom ett visst tema. Genom denna typ av intervju försöker temat förstås ur undersökningspersonens eget perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2014). Förberedelser inför intervjutillfällena gjordes genom att skapa en intervjuguide (bilaga 2). Frågorna fokuserade på de teman som skulle bearbetas i relation till syftet och frågeställningarna. Den halvstrukturerade intervjuformen möjliggjorde att anpassningar kunde göras under intervjutillfällena. Anpassningarna kan vara vilken ordning frågor ställs samt omformulering av frågor till den som intervjuas (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015).

Rollerna som informant och intervjuare är inte jämställda, utan den som intervjuar leder och styr samtalet i riktningen via teman och relevanta frågor för att få användbara resultat. Alltså blir intervjun riktad till att besvara studiens syfte och frågeställningar (Lantz, 2007). Den som intervjuar styr samtalet och kontrollerar vilka frågor som ställs i vilken ordning, ställer följdfrågor samt anpassa frågor efter vad som uppkommer i intervjun. Detta kan bidra till att kunskapen förståelsen om det undersökta fenomenet inte blir djupare men kan visa på en bredare bild (Eriksson – Zetterquist & Ahrne, 2015).

5.3 Urval

Syftet och forskningsfrågorna för studien menar Eriksson-Zetterqvist och Ahrne (2015) ger riktning om vilka informanter som är lämplig att intervjuas. I detta fall är det förskollärare som syftet och frågeställningarna riktar in sig på vilket utgjorde urvalskriterierna för studien. För att delta i studien var kravet att informanterna var aktivt yrkesverksamma i en förskola. Urvalet av informanterna skedde via ett snöbollsurval som innebär att den första personen som kontaktas ger förslag på ytterligare personer som kan bidra med information till studien (Eriksson-Zetterqvist & Ahrne, 2015). Eftersom intervjuerna genomfördes tipsade informanten om andra förskollärare som kunde tillfrågas. Personlig kontakt togs med den första förskolläraren på en förskola där en verksamhetsförlagd utbildning genomfördes. Förskolan innehåller tio avdelningar och där arbetade fem arbetslag med cirka sex pedagoger i varje. Slutligen hade fyra förskollärare från samma förskola frivilligt deltagit som informanter till studien. Två av förskollärarna arbetade på samma avdelning och de andra två arbetade inte med varandra. Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) belyser att mängden intervjupersoner inte är det väsentliga i en kvalitativ studie. Däremot behöver antalet informanter, beroende på vad som studeras vara fler än ett par för att inte vara vinklad av en eller två individers uppfattningar. Kriteriet för mängden är i stället när mättnad uppstår, att svaren från informanterna liknar varandra och att ytterligare intervjuer inte anses påverka resultatet i någon annan riktning.

I presentationen av resultatet benämns informanterna som Förskollärare 1, 2, 3, och 4. Det säkerställdes att de fiktiva namnen inte kunde kopplas till informanten samt att ordningen på resultatet inte är presenterat i den tidsordning som intervjuerna genomfördes.

5.4 Forskningsetiska principer och överväganden

Processen till att insamla, hantera och bearbeta materialet i denna studie har bedrivits enligt Vetenskapsrådet forskningsetiska principer. När en studie bedrivs ska forskningsetiska principer bejakas vilket inkluderar skydd för individer som deltar i studien. Fyra huvudkrav finns på studien vilket ska säkerställa att de medverkande har ett grundläggande individskydd. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2017; Bryman, 2018). Dessa krav syftar till att respektera informanternas integritet, rättigheter och värdighet.

Vid den initiala kontakten med förskollärarna, innan intervjuerna genomfördes, skickades ett informationsbrev vilket redogjorde de fyra krav som ingår i individskyddskravet (se bilaga 1). Förskollärarna fick ta del av syftet med studien samt att deras medverkan kan de när som helst välja att avbryta. Informationskravet innebär att de medverkande ska informeras om den aktuella forskningens syfte. Vid uppfyllande av samtyckeskravet innebär att de deltagande i studien är informerade och medveten om att de själva har rätt att bestämma över sin medverkan och kan därmed när som helst under studiens gång kan välja att avbryta sin medverkan (Vetenskapsrådet, 2017; Bryman, 2018).

Deltagarna informeras även om att deras medverkan och svar skulle hanteras konfidentiellt. Bryman (2018) menar att vid uppfyllandet av konfidentialitetskravet ska ”Uppgifter om alla personer som ingår i undersökningen ska behandlas med största möjliga konfidentialitet.” (s. 170). Alla dessa uppgifter ska förvaras så att ingen obehörig kan ta del av dem. De medverkandes anonymitet har bevarats och ej delats med annan. Avidentifiering vid behandling av ljudfilerna till transkriberingen har gjorts och därmed kan inte informanternas identitet och dess intervjuvar kombineras (Vetenskapsrådet, 2017).

Ljudinspelningarna och intervjuvaren har hanterats konfidentiellt vilket innebär att uppgifterna som delgivits i förtroende inte spridits så att obehöriga tagit del av dem (Vetenskapsrådet, 2017). Vid bearbetning av ljudinspelning av intervjuer och transkribering har lämnade uppgifter hanterats konfidentiellt. Efter transkribering har det insamlade materialet raderats. Både förskolor, kommun samt förskollärarnas identitet och uppgifter är sekretessbelagda i studien vilket är en del i att uppfylla forskningsetiska principer. Det sista individskyddskravet är nyttjandekravet vilket innebär att de insamlade uppgifterna, alltså datamaterialet som består av transkriberade intervjuer, endast får användas till det ändamål som studien syftade till (Bryman, 2018). Detta nyttjandekrav ingår delvis i konfidentialitetskravet och ingen information som framkommit av de medverkande har använts i annat ändamål än att söka svar på studiens syfte.

5.5 Genomförande

För att nå fram till verksamma förskollärare kontaktades en förskollärare där VFU (verksamhetsförlagd utbildning) genomförts. Vidare tillfrågades förskollärare ifall de skulle kunna tänka sig delta i en intervju som handlade om konflikter och konflikthantering. De förskollärare som frivilligt erbjöd sig att delta i studien fick informationsbrevet (Bilaga 1) via e-post. Via informationsbrevet tog informanterna del av individskyddskraven som råder vid

samhällsvetenskaplig forskning. Förskollärarna fick inte ta del av intervjuguiden i förväg eftersom en önskan fanns att ta del av deras spontana resonemang kring de olika områdena som undersöktes. Tidpunkter för intervjuerna bokades samt plats där intervjuerna skulle genomföras enligt informanternas önskemål. Löfgren (2021) menar att en lyhördhet behövs till förskollärarens önskemål och förutsättningar att kunna medverka i en intervju. Intervjuerna genomfördes på avsatt tid och plats på informanternas arbetsplats. För en lyckad intervju menar Löfgren (2021) behöver tillräckligt med tid avsättas så att stress inte blir en negativ faktor samt vikten av val av plats och tidpunkt där intervjun kan genomföras ostört.

Kvale och Brinkmann (2014) beskriver att informanten ska få möjlighet att bilda sig en uppfattning av intervjuaren. Intervjuaren bör i sin roll vara lyhörd och visa intresse samt respekt för informantens uttalanden vid intervjutillfället. Avslutningsvis bör också informanten få möjlighet att själv lyfta aspekter och göra uttalanden som uppkommit i tankarna under intervjun som inte framkom genom intervjufrågorna. Med detta i åtanke gavs inledningsvis en presentation av mig och studiens syfte för att sedan börja intervjun med utgångspunkt från intervjuguiden (bilaga 2). Informanten gavs utrymme att tänka och formulera svar. Relevanta följdfrågor ställdes för att visa på ett aktivt lyssnande och informantens svar sammanfattades för att säkerställa att innebörden av det informanten svarade uppfattats korrekt. Lantz (2007) framhåller att det krävs kunskaper och färdigheter för att genomföra en intervju som genererar data. Fokus ligger på relationen till informanten samt ett avslappnat och lyhört förhållningssätt i intervjusituationen. Detta togs i beaktning för att skapa en trygg och lugn atmosfär för dialog.

Dokumentationen av intervjuerna gjordes via ljudinspelning på min privata telefon. Ljudinspelning som metod beskriver Kvale och Brinkmann (2014) som ett av de vanligaste sätten att dokumentera intervjuer. Den metoden frigör fokus till samtalet om ämnet och den relationella aspekten i intervjun samt gör det möjligt att lyssna på flera gånger (Kvale & Brinkmann, 2014). Efter samtliga intervjuer genomförts avlyssnades ljudinspelningarna två veckor senare och vid samma tillfälle transkriberades inspelningsmaterialet. Intervjuer, beskriver Kvale och Brinkmann (2014), skrivs vanligtvis ut i textformat som sedan blir föremål för analys. Transkriberingen av intervjuerna gick sedan igenom en bearbetning och analysprocess. Tillvägagångssättet kommer att beskrivas i nästkommande stycke.

5.6 Bearbetning, tolkning och analys

Efter att intervjuerna genomförts togs första steget i bearbetningsprocessen genom att de inspelade intervjuerna skrevs ut i textformat. Kvale och Brinkmann (2014) klargör att utskriften är en slags översättning från ett muntligt språk till ett skrivet språk. Att skriva ut intervjuerna i text är en transformeringsprocess, alltså att ändra från en form till en annan. Detta kan även kallas för att transkribera (Kvale & Brinkmann, 2014). Detta sätt att angripa ett material på är en bra strategi för att göra det möjligt att analysera samt få en god kännedom om informanternas svar via noggrann och upprepad lyssning (Kvale & Brinkmann, 2014; Löfgren, 2021).

I processen att transkribera var strukturen att skriva ut förskollärarnas svar under intervjufrågorna i intervjuguiden. Detta för att överskådligt synliggöra svaren i förhållande till

respektive fråga. Löfgren (2021) framhåller att studiens syfte är fördelaktigt att hålla i bakhuvudet under transkriberingsprocessen, vilket också togs i beaktning. Transkriberingen gjordes till stora delar ordagrant men vissa delar där informanten suckar eller prat medan hen funderar över svar, småord eller påbörjar mening och ångrar sig för att formulera sig på nytt, frånsågs att transkriberas.

Relevanta delar i transkriberingen markerades i marginalen samt tankar till dessa för att det inte skulle glömmas bort. Denna metod att angripa ett material på möjliggör en tidig start av analysprocessen. Detta när man redan i transkriberingsprocessen försöker se materialet utifrån studiens syfte och då börja markera relevanta delar, vilket gjordes under processen att bearbeta materialet (Löfgren, 2021).

Analysmetoden som användes för att processa datamaterialet var sortera, reducera och argumentera (Rennstam & Wästerfors, 2015). För att kunna framställa ett material som är möjligt att analysera behöver man enligt Rennstam och Wästerfors (2015) sortera och skapa en struktur av materialet då det kvalitativa materialet annars blir alldeles för långt, osammanhängande och svåranalyserat. Perspektiv, begrepp och teori som valts för studien styrde sorteringen av materialet. Rennstam och Wästerfors (2015) poängterar att det krävs en medvetenhet för att kunna urskilja informanternas relevanta svar via de valda teoretiska utgångspunkterna. Datamaterialet sorterades med hänsyn till det som ansågs relevant utifrån frågeställningarna, samt i relation till de frågeområden som ställdes till förskollärarna. Därefter kategoriserades svaren från varje förskollärare under uppställda rubriker som möjliggjorde en överskådlighet av relevanta svar i materialet. Denna metod att angripa materialet på menar Rennstam och Wästerfors (2015) är att sortera.

Under denna sorteringsprocess reducerades materialet när delar av data bortsågs från som inte ansågs relevant för studien. Rennstam och Wästerfors (2015) beskriver att reducering betyder att vissa delar av datamaterialet utses medan vissa delar selekteras bort som inte anses tillföra väsentligt innehåll för studien. Det som behölls bedömdes vara en representation av det som studien åsyftade att belysa. I reduceringsprocessen sållades material bort som inte berörde intervjufrågorna samt andra utläggningar av informanter som inte kunna kopplas till studiens syfte. Citat utvaldes sedan som kunde påvisa bilden av informanternas svar. Att reducera data syftar till att skapa en representation av materialet som sedan kan presenteras (Rennstam & Wästerfors, 2015).

Efter sortering och reducering av datamaterialet behöver det vara föremål för argumentation. Rennstam och Wästerfors (2015) menar att argumentationen för materialet bygger på kopplingar till tidigare forskning, perspektiv och teorier för området. Detta för att understödja slutsatser och visa på hur materialet kan ses i vidare kontext. Det är centralt att göra denna argumentation för att undvika att resultatet redovisas bara som det är, utan presenteras som något. Eftersortering och reducering utgjorde datamaterialet grunden som för argumentationen. Den gjordes genom att se materialet i relation till studiens syfte, bakgrund, tidigare forskning samt valda teoretiska utgångspunkter. Materialet argumenterades och diskuterades och därmed uppkom olika slutsatser för undersökningsområdet.

5.7 Kvalitetsaspekter

Validiteten för en studie åsyftar att bedöma om den metod som selekterats för studien är lämplig och god till att användas för att ta reda på det som studien avser att undersöka (Kvale & Brinkmann (2014). Genom att redogöra för studiens metod och att vara transparent i alla delar av studiens genomförande ökar studiens validitet enligt Svensson och Ahrne (2015). Studiens genomförande har beskrivits med noggrannhet så att studiens datainsamling ska vara möjlig att replikera samt att intervjuguide för studien finns som bilaga (Bilaga 2).

Kvale och Brinkmann (2014) redogör att en studies reliabilitet bedömer forskningsresultatets tillförlitlighet. Alltså om studien kan replikeras och genomföras av någon annan vid ett annat tillfälle och få samma eller liknande resultat. Halvstrukturerade intervjuer som metod ger utrymme för den som intervjuar att subjektivt komma med fler frågor än vad som står i intervjuguiden. Dock bör ämnet som behandlas, exempelvis hanteringsstrategier i barns konfliktsituationer vara så pass avgränsat att likartade svar bör framkomma även om följdfrågor av annan intervjuare skiljer sig åt.

Generaliserbarhet för en studie innebär att resultatet för studien är applicerbart på andra kontexter som liknar det som studien genomförts med avseende på informanter, avgränsningar, verksamhet och miljö (Svensson & Ahrne, 2015). Generaliserbarhet kan användas som en kvalitetsaspekt, men i kvalitativa studier är resultaten ofta unika i en viss kontext (Bryman, 2018). Bryman (2018) menar att denna typ av studie fokuserar på mening och täta beskrivningar vilket kan ge en indikation om att studiens resultat i viss mån är överförbart i en annan miljö. Denna studie eftersträvar inte att göra generaliseringsanspråk när det utgår från kontextuella beskrivningar av förskollärare inom ett visst område.

En möjlighet att styrka och konfirmera är en kvalitetsaspekt som rör den som genomför studien Att studenten ska agera så att dennes värderingar och uppfattningar inte ska påverka och styra forskningsprocessen och slutsatserna i en viss riktning. Man bör vara medveten om att det inte går att vara helt objektiv i samhällsvetenskaplig forskning och därmed agera på ett reflekterat sätt om vilken roll denna har i forskningsprocessen (Bryman, 2018).

6 Resultat

I detta avsnitt presenteras studiens resultat och struktureras under rubriker som formuleras efter studiens forsknings-, och intervjufrågor. Förskollärarna för studien anges som Förskollärare 1, 2, 3 och 4.

6.1 Förskollärares resonemang kring barns konfliktsituationer

Förskollärarna beskriver olika resonemang kring barns konfliktsituationer. Förskollärare 3 menar att konflikter innehåller våldsaspekter där verbala och fysiska påhopp är uttryckssätt i en konflikt. Konflikter likställs av förskolläraren visa på barns misslyckande att hantera svåra sociala situationer eller sina egna känslouttryck och menar att ”Barn lär sig ingenting av att misslyckas, därför tycker jag inte att man behöver konflikter.” (Förskollärare 3). När definitionen av begreppet konflikt likställs med våldsutövande uttrycker förskollärare 3 att:

Om man har en barngrupp där man inte har konflikter, vad kul, jamen då har man ju lyckats tänker jag. Då kan man ju jobba jätteutmanande med de barnen till de andra målen i läroplanen. Det blir ju inget positivt om det hela tiden är stopp. (Förskollärare 3)

De övriga förskollärarna uppfattade barns konflikter på ett mer generellt sätt, mer som en oenighet mellan barnen, där de beskriver att konflikter inte nödvändigtvis är ett negativt inslag. Däremot berättar en förskollärare att allt för många konfliktsituationer gör att barnens förutsättningar att orka en hel förskoledag försämras och bör därmed hållas på en rimlig nivå.

Men är det mycket konflikter hela tider blir det aldrig något lugn. Det är mycket känslor och så, man blir ju trött utav konflikter och det tar energi. Jag tänker att det vill man ju inte ha hela tiden. Det är en nackdel att ha konflikter hela tiden. (Förskollärare 1)

Barns konfliktsituationer framhåller två av förskollärare som tillfällen där lärande kan ske, eller situationer som visar på vilka förmågor som kan behöva utvecklas eller utmanas hos barnen. Förskollärare 1 menar att ”Konflikter leder oftast till att man går framåt, att man lär sig nya saker”. Samtliga förskollärare beskriver att de strävar efter att barnen ska utveckla förmågor, eller verktyg, till att hantera konfliktsituationer på egen hand. Dessa verktyg redogörs vara barnens sociala förmågor, förmåga att hantera sina känslor samt att göra andra val i konfliktsituationen. ”Ofta är det när vi löser konflikter här så går vi ju in, vi vill ju att barnen ska lära sig hantera det själva. Så att försöka ge dem verktyg till att lösa det.” (Förskollärare 3). Verktygen som förskollärarna beskriver är olika sociala förmågor som främst är av kommunikativ karaktär. Det kan även vara förmågan att uttrycka sina åsikter och önsknings, förstå andras behov och intentioner, perspektivtagande, lyssna på andra samt att inte alltid få sin vilja igenom. Turtagning, läsa av sociala koder i samspelet och samarbetsförmåga är också något som en förskollärare menar att barnen övar på i konfliktsituationer. Förskollärare 3 beskriver att ”Det är det svåraste vi jobbar med i förskolan är samspelet mellan barnen, det är så komplext. Så många förmågor som de tränar på när de ingår i samspel med varandra.”.

Förskollärare 4 beskriver att konflikter uppstår på grund av brister i barnens sociala förmågor. Brister i den sociala förmågan menar informanten kan göra att barn missförstår leksignaler och inte kan förstå andras perspektiv och att dessa barn behöver vägledning och stöd att hantera konfliktsituationer.

Förskollärare 1 menar att konflikter dels är lärandetillfällen för barn att öva på att hantera och reglera känslor samt att tillåtas visa hela sitt känsloregister. Samma förskollärare redogör upplevelsen av det finns en rädsla hos pedagoger i verksamheten att barn har olika känslouttryck.

Men jag tycker ibland att andra är rädd för vissa känslor, att barnen är ledsna, arga. Vi ska träna barnen att ha alla känslor, och det innebär att i konflikter kommer det känslor. Då måste få träna på att få ha alla känslor och hantera dem. Så tänker jag. (Förskollärare 1)

6.2 Förskollärares hanteringsstrategier i barns konfliktsituationer

Resultatet visar på att förskollärare använder olika strategier till att hantera barns konfliktsituationer. Hanteringsstrategier bör så ofta som möjligt, menar samtliga förskollärare, anpassas efter barnen samt hur konfliktsituationen utvecklar sig.

6.2.1 Hanteringsstrategier med barnen

Samtliga förskollärare beskriver att barn ofta hanterar konflikter på egen hand vilket gör att förskollärarna inte alltid behöver ingripa i konfliktsituationerna. Förskollärarna beskriver ändå att de behöver vara lyhörda och uppmärksamma på vilka konflikter som uppkommer. Alla förskollärare belyser vikten att vara uppmärksamma på hur barnen hanterar konfliktsituationer som visar på deras olika förmågor och/eller strategier. Exempelvis om något barn återkommande ger med sig eller lämnar leken för att undvika konflikter. Samtliga förskollärare framhåller att det är centralt att vara tillgänglig och erbjuda hjälp att stödja barn som hamnar i konflikt. ”Jag gick dit och frågade om de behövde hjälp, nej det tyckte de inte att de behövde. Så då gick jag på sidan och så löste de konflikten själva.” (förskollärare 2).

När en konflikt uppstått mellan barnen menar samtliga förskollärare att de ofta agerar avvaktande men ändå närvarande. De lyssnar på barnens dialog och diskussioner utan att för den skull direkt kliva in. De avvaktar i stället och ser hur situationen utvecklar sig. Förskollärare kan välja att själv ingripa om de uppfattar att barnen i konflikten börjar behöva stöd i att hantera den, de arbetar för att vara närvarande samt lyhörda när en konflikt mellan barn uppkommit. Det framhålls som viktigt av förskollärarna att barnen får möjlighet att självständigt prova hantera konfliktsituationerna, att ge dem utrymme till att hantera sina konflikter så länge barnen använder konstruktiva hanteringsstrategier. Förskollärare 4 uttrycker dock att det är eftersträvt att barnen ska känna en trygghet att kunna komma och be om stöd att hantera en konflikt om barnen upplever att situationen blivit för svår.

I konfliktsituationer mellan barn menar samtliga förskollärare att de försöker stödja barnen att hantera konflikten som uppstått genom att ställa olika typer av frågor till barnen i konflikten. Frågorna har olika syften. Det kan vara att få veta konfliktens innehåll, händelseförlopp,

skapa tankar på förslag om hur konflikten kan lösas, skapa medvetenhet hos barnen om konfliktsituationens innehåll samt frågor som kan lyfta parternas olika perspektiv och uppfattningar. Det framhålls av samtliga förskollärare att de använder en hanteringsstrategi där barnen inkluderas i konflikthanteringen i olika konfliktsituationer.

Man pratar med barnen och försöker att tillsammans hitta lösningar. Viktigt att när man går in i en konflikt med barnen att man hör bådas sidor. Kan ge förslag. Där handlar det om att förklara att du inte gjort fel, du tyckte det och du tyckte något annat, hur kan vi mötas? (Förskollärare 3)

Det betonas som viktigt av Förskollärare 2 att ens egna förutfattade meningar om barnen inte ska dominera, vilket kan resultera i en bristande hantering av konfliktsituationen. Det är viktigt att lyssna på barnen i konflikten och agera vägledande för att barnen själva ska hitta en hantering av konflikten. Detta kan också inkludera att förskolläraren ger förslag som barnen för möjlighet att förhandla kring.

Barns konfliktsituationer, menar samtliga förskollärare, kräver flexibilitet, att anpassa hanteringsstrategierna beroende på hur situationen utvecklas. En förskollärare delger att det ”Beror på hur situation utvecklar sig, behöver man ändra sig efter förutsättningar. Det passar inte alltid att ha konflikten där och då.” (Förskollärare 2). Det framhålls av förskollärare 3 och 4 att tid och rumsaspekten är ett viktigt hanteringsverktyg. Att ibland låta barn gå i väg och avvakta att samtala om situationen som uppkom, för att känslorna i konfliktsituationen inte ska eskalera ytterligare. Detta för att anpassa hur konflikthanteringen ska gå till utifrån barnens behov och förmågor.

Alla förskollärare menar att det är viktigt att vara en god lyssnare, vara öppen för flera hanteringsstrategier från barnen själva och vara flexibel i förhållande till hur situationen utvecklar sig. Vara ständigt närvarande och aktivt uppmärksam på barns konflikter och deras hantering av konflikter utan att för den skull ingripa och i stället försöka låta dem självständigt hantera konfliktsituationerna. Genom att vara aktivt närvarande blir det möjligt att ingripa och avstyra innan barnen hamnar i en destruktiv hantering av konflikten.

6.2.2 Hanteringsstrategier åt barnen

Samtliga förskollärare i studien beskriver andra hanteringsstrategier när konflikter mellan barn redan uppstått. Barns konfliktsituationer kan hanteras genom att förskolläraren kommer med förmaningar, uppmaningar samt att delge hur barnen ska agera i konflikten. Att förskolläraren påtalar för barnet/barnen vad som förväntas av de/dem. Exempel dela med sig, lyssna, fråga om lov, gå och hämta en annan spade i stället för att ta kompisens. ”Vi är nog ganska tjätiga i konflikter” (Förskollärare 3).

I vissa konfliktsituationer mellan barn krävs att förskolläraren ingriper och stoppar barnens agerande. Förskollärare 1 beskriver andra hanteringsstrategier som att markera genom användandet av kroppsspråket, visa stopphanden, fysiskt sära på barnen eller använda röstläget. En förskollärare uttrycker dock att det behövs ibland ”Träning att inte säga det för högt för alla andra. Men i stundens hetta kan det bli så.” (Förskollärare 1). Det gäller att

anpassa ingripandet utifrån hur allvarlig situationen bedöms vara. Samtliga förskollärare menar att det i vissa fall krävs att barnet/barnen bli avlägsnade från sammanhanget av förskolläraren. Detta för att barnet ska få möjlighet att återfå sin självkontroll och inte skada sig själv och andra. I dessa situationer beskriver en informant att det krävs ett lågaffektivt bemötande. En förskollärare definierar lågaffektivt bemötande som att ”Det är ingen idé att själv bli känslomässigt påverkat. Det smittar ju. Då jobbar vi med att vara lugn, pratar inte så mycket, kom så går vi undan, så lugnar vi ner oss.” (Förskollärare 3).

Förskollärare 3 och 4 menar att de beskriver sig ansvara för kommunikationen mellan barnen i vissa konfliktsituationer. Dessa konfliktsituationer är av den typen som har eskalerat och där barnen hanterat konflikten på ett destruktivt sätt. När barnen blivit stoppade från konfliktsituationen förs en dialog med respektive barn under lugnare omständigheter. Förskollärare förklarar då den andra partens känslor och mående för att sedan kunna gå tillbaka till barnet som blev utsatt och bekräfta att det som hände inte var okej. Det framhålls dock att det inte är fördelaktigt att tvinga fram en ursäkt från ett barn till en annan eller att tvinga dem till en dialog som de inte förmår. Förskollärare 3 beskriver sig vara en medlare mellan parterna som validerar känslor, försöker delge parternas perspektiv.

Att barnet har blivit bekräftad sedd, hörd och förstådd av den som har behandlat hen illa. Det som hände var inte okej, att signalera att sånt får inte hända dig och det är fel. Att bekräfta det. (Förskollärare 3)

6.3 Förskollärares förebyggande arbete kring barns konfliktsituationer

Nedan presenteras resultatet för förskollärarnas beskrivning av det förebyggande arbetet som bedrivs till att minska destruktiva konflikthanteringssituationer mellan barn.

6.3.1 Relationsskapande

Samtliga förskollärare uttalade att det är centralt att skapa goda och tillitsfulla relationer till barnen. Detta för att barnen ska känna sig trygga att kunna be om hjälp att hantera konflikter som de upplever blir för svåra att hantera samt att barnen känner en trygghet att våga berätta vad som hänt och söka stöd. Samtliga förskollärare beskriver att olika hanteringsstrategier i konfliktsituationer kan användas när det finns en väletablerad relation. Relationsskapande framhålls som centralt för att hantera barns konfliktsituationer. Det kan innefatta att kommunikationen lättare kan stödjas i konflikterna när förskolläraren har god relation och kännedom om barnen.

Viktigt att känna barnen, att man satsar på att bygga relationer till dem. Har jag två barn, som är olika till sättet och tänker olika. Om jag vet hur de tänker och vad som är viktigt för dem, kan man någonstans förhandla med barnen, att båda får bli förstådda och gå lyckade ur situationen. (Förskollärare 3)

Relationsskapandet har också betydelse för hanteringen av de svåraste situationerna som kan uppkomma i konflikthanteringen mellan barn. Så som hantering av affektutbrott och fysiskt utåtagerande där förskollärare kan behöva avlägsna barnet från situationen.

Har du en bra relation till barnet, jag finns här, du kan lita på mig, jag hjälper dig, då kan du ta de jobbiga situationerna som kanske kräver ibland att göra något som barnet inte vill. (Förskollärare 3)

Förskollärare 3 och 4 beskriver att förebyggande konfliktarbete kan ske via relationsskapande barnen emellan. Detta genom att aktivt främja, och medvetet möjliggöra, att alla barnen har möjlighet att skapa goda relationer tillvarandra. Barnen ska därmed erbjudas tillfällen att skapa relationer med varandra. Exempelvis kan olika gruppindelning ske i vardagsaktiviteter, rutinsituationer eller vid de planerade undervisningstillfällena. Förskollärare 4 framhåller att det finns ett tilltänkt syfte med gruppindelningen där konstellationen ska verka för att stärka och skapa relationer mellan barnen.

Vi har jobbat i olika konstellationer så vi inte ska ha statiska grupper. Det känner jag har gett resultat. Barnen blir trygga med fler kompisar, än några få. Det var jobbigt i början för dem. Men nu känner de varandra bra, och när de känner varandra bra är det lättare att vara snälla med varandra. Det är lättare att vara dum när de inte känner varandra. Det är viktigt i konflikthantering att barnen får känna varandra. Det handlar om tilliten i relationerna. (Förskollärare 4)

6.3.2 Förhållningssätt

Förhållningssättet till barns konfliktsituationer har framhävts av förskollärare ha stor betydelse. Det handlar det om att arbeta med ett synliggöra och uppmärksamma barns beteende och hur det är önskvärt att vara och hantera sociala situationer i vardagen i stället för att fokusera på negativa situationer. Att fokusera på situationer där barn gör något som uppskattas och värderas som positivt beskriver två förskollärare. Det handlar om att lyfta barnens styrkor och det positiva handlandet som utförs av barnen.

Alltid vara nära där det händer. Jag tror på att med små barn att det handlar om att mata med positivt, ingå i samspel av hög kvalitet för att lära sig. Ju bättre samspel de har tillgång till desto mer utvecklas dem. Positivt, bra erfarenheter, mata med positivt. (Förskollärare 3).

Förskollärare 3 och 4 beskriver att ett bristande förhållningssätt kan bli en negativ spiral för barn. Att det är viktigt att vara medveten om barn som ofta får höra sitt namn och tillsägelser i konfliktsammanhang inte tillför någon positiv förändring. Förskollärare 4 beskriver att ”Om barnet bara får höra negativt hela tiden. Då spelar det ingen roll hur barnet beter sig. Jag tror ju att det här är ju jag, vi jobbar jättemycket med positiv beröm”.

Samtliga förskollärare beskriver vikten att se de individuella barnen och att rättvist inte betyder att alla ska få lika. För att alla barn ska ha samma förutsättningar att utvecklas och lära betonar förskollärarna att barn är olika, har individuella förutsättningar samt behov som behöver bejakas. Det inkluderar också att vara medveten om vilka förväntningar och krav som ställs på barn i konfliktsituationen.

Då får man tänka på vilka krav man ställer. Ena dagen ställer jag högre krav, för jag vet att du kan hantera dem. Då kan du utvecklas. Men en dag ett barn som inte ätit

eller sovit dåligt, då kan man se mellan fingrarna på vissa saker, då behöver kanske inte jag ställa samma krav. (Förskollärare 3)

6.3.3 Organisera miljön

Förebyggande arbete klarläggs vara organisering av den fysiska och sociala omgivningen kring barnen. Det kan vara att organisera miljön så den blir mer strukturerad, ge mindre sinnesintryck samt användandet av kommunikativa verktyg som TAKK och bildstöd. Ett annat alternativ kan vara att organisera barnen i mindre grupper i olika sammanhang och rutinsituationer där konflikter lätt kan uppstå. Exempelvis att halva gruppen är inomhus medan den andra halvan är utomhus.

Men vi kan påverka hur dagen ser ut genom att dela barngruppen i mindre grupper, så att inte barnen är inne samtidigt, i hallen samtidigt, att alla barn är på samma plats samtidigt. Så kan vi påverka. (Förskollärare 1).

Samtliga förskollärare framhåller dock att organiseringar av barngruppen kan förändras övertid. Att det är föränderligt och att det som är förebyggande för konfliktsituationer mellan vissa barn kanske inte behöver vara permanent men kan krävas under en viss period.

Innehållet i undervisningen i förskolan betonas av förskollärarna ha betydelse för ett gott förebyggande arbete kring konfliktsituationer. Det inkluderar att arbeta med värdegrundsfrågor i rollekar, dramatiseringar, dockteater som bidrar till lärandesituationer hur man är en bra kompis.

6.3.4 Konfliktförebyggande arbete med arbetslaget

Alla förskollärare beskriver en bild av att det sker ett kontinuerligt konfliktförebyggande arbete i samråd med övriga i arbetslaget. Dialogerna syftar till att sammanställa pedagogernas observationer till orsaker varför konfliktsituationer mellan barn uppstår. Detta för att skapa en förståelse, förändra arbetssätt, göra omorganiseringar samt komma överens om gemensamma förhållningssätt. Dialogerna i arbetslaget kan också handla om grundläggande värderingar, samt att fokusera på barns styrkor och positiva egenskaper, vilket informanterna menar haft en gynnsam effekt. Förskollärare 3 uttrycker att ”Arbetslaget är det viktigaste, hörnstenen i allt när det gäller konflikthantering i en barngrupp. Det gäller att skapa en ram som ger tydlighet i förhållningssätt.”.

Att gemensamt arbeta fram hanteringsstrategier och metoder till förhållningssättet i olika situationer, gör att destruktiva konflikter mellan barn kan undvikas. Förskolläraren ansvarar för att organisera omgivningen för att barnet ska få goda förutsättningar att inte hamna i en destruktiv konfliktsituation.

Att gemensamt försöka kartlägga när det blir konflikter och vad kan det bero på. Vad gör vi för att, vad kan vi göra för att hjälpa det här barnet. Försöka hitta ett mönster, så tänker jag. Fundera över barnets sammanhang, förbättra förutsättningar för barnen så de kan lyckas. (Förskollärare 1).

Dialoger för att kunna förebygga konflikter kan även genomföras med specialpedagog som en förskollärare beskriver som ett bollplank i samtal kring situationer samt hur dessa kan hanteras. Förskollärare 2 beskriver att ”Men sen är det nu riktigt sådär, illa, eller att man tänker att det handlar om diagnoser eller att det är något att vi behöver hjälp med från en specialpedagog så finns ju hon.”.

Förskollärare 3 beskriver vikten av kompetensutveckling om olika barns situationer, förmågor och förutsättningar genom att läsa litteratur och forskning. Informationen blir en tillgång till att skapa en medvetenhet och förståelse för att kunna förändra sammanhangen runt barnen så att destruktiva konfliktsituationer minskar. Det framhålls av förskolläraren att hela arbetslaget bör läsa samma litteratur i synnerhet om de har barn med särskilda behov som då är i behov av särskilt stöd.

Ansvar för det förebyggande arbetet till att ge barn som ofta hamnar i konfliktsituationer bättre förutsättningar beskrivs ligga på pedagogerna i verksamheten. Förskollärare 2 menar att barns destruktiva handlingsstrategier i konfliktsituationer är ett misslyckande för pedagogerna. ”Det är ju inte barnet som misslyckas. Utan det är pedagogerna som misslyckas. Jag tänker att jag inte har varit nära, då hade jag kanske kunnat förhindra den konflikten, så tänker jag.” (Förskollärare 2).

Dokumentation används som ett verktyg som gör det möjligt att synliggöra förändringarna som arbetslaget implementerat och hur det har påverkat barnet/barnen och konfliktsituationerna. ”Vi har skapat situationer där barnet misslyckats i, då måste vi tänka om, och skapa situationer där barnet lyckas i. När vi går tillbaka och läser, jaha det där funkade inte, men nu funkar det, vad har vi gjort för att det funkar nu.” (Förskollärare 4).

7 Diskussion

I detta avsnitt diskuteras metoden som använts samt hur metoden påverkat studiens olika kvalitetsaspekter. Därefter analyseras resultat i förhållande till bakgrund och de teoretiska utgångspunkterna. Avslutningsvis presenteras slutsatser och implikationer för yrkesuppdraget följt av förslag till fortsatt forskning.

7.1 Metoddiskussion

Att använda intervjuer som datainsamlingsmetod gjorde att relevant information av förskollärares resonemang, hanteringsstrategier och beskrivning av ett förebyggande arbete framkom. Den kvalitativa metoden var därför lämplig för besvarandet av studiens syfte och frågeställningar. Kvalitativ forskning har dock fått kritik för att det finns svårigheter återskapa eller replikera en sådan typ av undersökning, samt att resultatet inte är speciellt generaliserbart (Bryman, 2018; Svensson & Ahrne, 2015). Eriksson-Zetterquist och Ahrne (2015) redogör att intervjuer är kontextberoende, att intervjuer kan visa på något som sägs inom den kontext den genomfördes, hur informanten uppfattat området som undersöks och vad som upplevdes inom just den situationen. Som kvalitetsaspekt är det därför svårt att generalisera ett kvalitativt resultat men Eriksson – Zetterquist och Ahrne (2015) framhåller att intervjuer inte kan säga allt, men om de är gediget genomförda kan de visa på indikationer och insikter om ämnet och området som undersöks.

Alla informanterna fick i förväg informationsbrevet för studien (Bilaga 1) och därmed information om vilket område som intervjun skulle behandla, men de fick inte ta del av intervjufrågorna. Detta var ett medvetet val eftersom det fanns en strävan att ta del av förskollärares resonemang och beskrivningar i stunden. Om de hade tagit del av frågorna hade de fått tid att fundera ut svar som de tror att intervjuaren strävar efter att få i studien. Dock så arbetade de på samma förskola och hade kunnat diskutera och informera varandra om vilka frågor som skulle komma under intervjun. Däremot kan man ha i åtanke att det är en stor förskola med tio avdelningar samt att det arbetar över trettio pedagoger där, samt att två förskollärare inte arbetade med någon av de andra förskollärarna. Dock kan två av dem haft en dialog om undersökningsområdet när de arbetade med varandra. Resultatet går dock i linje med tidigare forskning som finns inom området vilket gör att resultatet för studien kan tänkas ge en indikation inom området i andra förskolor som är i liknande kontext.

Vidare finns kritik av insamlingsmetoder när en nära och personligt förhållande kan skapas vid exempelvis intervjuer, vilket kan påverka vad som sägs (Bryman, 2018). Ett annat metodval kunde ha bidragit med en mindre påverkan av mig som genomförde intervjuerna. Det var dock önskvärt att kunna ställa frågor som gjorde att resonemang och beskrivningar kan utvecklas, vilket inte är möjligt via enkäter eller e-postintervju. Bryman (2018) menar att det i kvalitativ forskning är den som genomför studien det mest centrala verktyget i datainsamlingen, att ”det som observeras och registreras och det som forskaren väljer att inrikta sig på till stor del är beroende av hans eller hennes intressen.” (s. 484). Detta upplevdes vid intervjusituationerna. Vilka följdfrågor som ställdes, samt hur de ställdes, kunde påverka och inrikta förskollärarna till olika spår när jag som intervjuare var den som styrde samtalet. En strävan fanns dock att vara öppen i de frågor som ställdes och att ge tid till

eftertänksamhet att ge svar och att inte leda in förskolläraren till olika förväntade svar. Bryman (2018) menar att studenten ska agera eftertänksamt så att dennes värderingar och uppfattningar inte ska påverka och styra forskningsprocessen och slutsatserna i en viss riktning.

Kvalitativ forskning har fått kritik för att vara av alltför subjektiv karaktär. Med detta menas att kvalitativa studier ofta grundar sig på undersökarens uppfattning om vad som är relevant och intressant att studera (Bryman, 2018). Bryman (2018) poängterar att studenten bör vara medveten om att det inte går att vara helt objektiv i samhällsvetenskaplig forskning och därmed agera på ett reflekterat sätt om vilken roll denna har i forskningsprocessen. Denna medvetenhet har burits med under hela forskningsprocessen. Exempelvis genom att inte allt för mycket påverka förskollärarna i intervjusituationerna för inte styra dem till önskvärda svar. Det har dock varit en balansgång mellan att styra in förskollärarna på ämnet och områden men samtidigt inte påverka deras svar. Detta när ämnet och frågorna valts innan intervjuerna genomfördes samt att följdfrågorna som ställs till förskollärarna ska rikta in dem till att komma med svar inom dessa områden.

Det har övervägts om observationer skulle kunna bidra till ett djupare eller ett annat innehåll för studien. Det kan vara problematiskt för förskollärare att beskriva sitt agerande och beteende i en konfliktsituation i praktiken. Denna studie skulle delvis också kunna använda observation som datainsamlingsmetod och därmed endast fokusera på förskollärares hanteringsstrategier av barns konfliktsituationer. När denna studie är begränsad i tid och resurser valdes observationsmetoden bort som komplement.

7.2 Resultatdiskussion

Resultatet visar att samtliga förskollärare i studien aktivt arbetar med att stödja och hantera barns konfliktsituationer. Informanterna beskriver att det finns en strävan efter att barnen ska få möjlighet att öva på samt utveckla sin egen konflikthanteringskompetens. Läroplanen för förskolan Lpfö 18 anger att barnen ska få förutsättningar att utveckla just dessa förmågor samt att förskollärares förhållningssätt bör vara närvarande, hantera och stödja kommunikation mellan barnen samt arbeta förebyggande mot konflikter (Skolverket, 2018). Samtliga förskollärare beskriver kommunikationen mellan barnen som centralt, där en hanteringsstrategi är att stödja barnen i deras kommunikation i konfliktsituationen. Detta relateras till läroplanen för förskolan Lpfö 18, att pedagogernas uppgift är att stötta och stimulera barnens samspel samt hjälpa barnen att bearbeta konflikter, reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra (Skolverket, 2018).

Majoriteten av informanterna i studien resonerade att barns konflikter kan nyttjas och vara tillfällen där lärande kan ske. Gloeckler & Cassell (2012) hävdar att konflikter och problematiska situationer behöver ses som tillfällen där lärande kan ske och inte som övergående händelser och uttryck som beror på faktorer i de individuella barnen. Dock sågs även konflikter som energikrävande och något som bör förekomma i rimlig mängd. En förskollärare resonerade att barns konflikter visar på barns misslyckande till att hantera en situation medan en annan förskollärare beskrev att konflikter kan vara tillfällen att öva förmågor, sociala som emotionella. Hakvoort (2020) beskriver i likhet med förskollärarna att

beroende på hur konflikter betraktas, hanteras de på olika sätt. Dock visade resultatet på en avsaknad av uppfattningen att barns konfliktsituationer är viktiga och nödvändiga. Dolk (2013) menar att det bör skapas villkor som ger plats för konflikter och att de kan få rum att ge sig till uttryck. Att allas uttryck tas på allvar och tillåts påverka vad som händer i verksamheten.

Dolks (2013) resonemang, att konflikter mellan barn i förskolan kan betraktas som misslyckande, framkom av två förskollärare. En menade att misslyckandet låg på pedagogerna, att de inte förhindrat konflikten mellan barnen. Den andra förskolläraren menade att konflikterna mellan barn visar på deras individuella brister att hantera en svår situation. Faldalen (2020) beskriver denna uppfattning att våld och konflikter kan förväxlas samt likställas och därav kan det uttryckas som att konflikter är något som bör undvikas. Det är dock våldsaspekten i konflikten som bör förebyggas samt att arbeta för att hitta strategier att hantera behov, intressen eller mål hos och mellan barnen som är på väg att kollidera (Faldalen, 2010).

När det gäller konflikthanteringsstrategier i barns konfliktsituationer framkommer att förskollärarna belyser att det inte finns någon generell metod till att hantera barns konflikter. Detta går i linje med Friberg (2020), att man som pedagog inte kan låsa sig fast vid ett sätt, utan behöver ha flera olika professionella hanteringsstrategier att tillgå utifrån hur konfliktsituationen ser ut. Detta är något som åskådliggörs i resultatet då det framkommer att förskollärare nyttjar olika hanteringsstrategier i olika konfliktsituationer. Detta kan utifrån tidigare forskning förstås som att barn görs delaktiga i konflikthanteringen, eller att förskolläraren hanterar konfliktsituationen åt barnen. Singer och Hännikäinen (2020) beskriver att förskolläraren i konflikthanteringen kan utgå ifrån barns delaktighet genom lyhördhet. Barnen uppmuntras att kommunicera med varandra via olika typer av frågor eller genom stöd i kommunikationen på andra sätt vilket framkom i av förskollärarna i studien.

Resultat visade även på att förskollärares hanteringsstrategier kan exkludera barns delaktighet. Detta genom att tidseffektivt berätta vad som förväntas, komma med uppmaning och förmaningar om hur barnen ska agera. Singer och Hännikäinen (2002) beskriver det som att hantering av konflikten är styrd av förskolläraren som kommunicerar vad konflikten innehåller samt delger hur konflikten bör lösas till barnen. Samtliga förskollärare lyfter arbetslagets betydelse till att bedriva ett förebyggande arbete mot destruktiva konfliktsituationer mellan barn vilket också Dolk (2013) beskriver som en hanteringsstrategi som inte direkt inkluderar barnen.

Resultatet visar även att en del i att stödja barnen till att hantera konflikter är att förskolläraren agerar stödjande till barnens förmåga att känsloreglera. Konflikter beskrivs väcka känslor och en informant menar att det är viktigt att barn ska få rum att visa alla känslor i förskolan. Gloeckler och Cassell (2012) menar att det handlar om att hjälpa barnen att gå från att externt känsloreglera till att öka den inre känsloregleringen samt att utveckla olika sociala förmågor som är hjälpsamma för barnet när hen hamnar i en konflikt. Ur resultatet framkom bilden att i barns konfliktsituationer ses både pedagogen och barnen tillsammans dela ansvaret att hantera dessa.

7.2.1 Resultatet via Cohens Konfliktpyramid

I resultatet framkom en beskrivning av förskollärare som kan relateras till samtliga nivåer av Cohens konfliktpyramid vars modell syftar till att arbeta heltäckande kring konflikthantering. Nivåerna heter förebygga, hantering, hjälp och stopp (Hakvoort, 2020). Pyramidformen av denna modell har en betydelse, där grunden som är att bedriva ett förebyggande arbete ska ges störst uppmärksamhet.

Resultatet visar på att förebyggande insatser som relationsskapande, sociala förmågor och färdigheter, aktiviteter och undervisningssituationer används av förskollärare för att förebygga destruktiva konfliktsituationer mellan barn. Hakvoort (2020) menar att det är arbetet med grunden genom att främja kommunikation och sociala färdigheter hos barnen som möjliggör en konstruktiv konfliktlösning i de övre nivåerna. I ett förebyggande arbete menar Hakvoort (2020) att utvecklandet av fungerande sociala relationer och social kompetens är centralt. Ur resultatet framkom vikten av relationsskapande mellan samtliga parter, dels mellan barnen men även mellan pedagoger och barn. Studiens resultat visar att förskollärare tillskriver att relationsskapande en stor betydelse för att förebygga barns destruktiva hanteringsstrategier. Relationen mellan barn och pedagog anses viktig när svåra situationer kan behöva hanteras, men också för att förstå barnens olika behov och perspektiv i konfliktsituationerna. Samtidigt visar resultat att förskolläraren inte bör utgå från förutfattade meningar om barnen i konfliktsituationer. Resultatet visar även att goda relationer mellan barn-barn är viktiga.

Resultatet för studien visar på vikten av förskollärares gemensamma arbete i arbetslaget för att förebygga konfliktsituationer. Hakvoort framhåller att förebyggandearbete handlar om att verka för en stöttande miljö där utveckling kan ske. Detta kan handla om arbete och förändring av ledarskap, organisation, värdegrund, dialog om etik, moral, empati, självkänsla, kommunikation, gruppprocesser (Hakvoort, 2020). Dokumentation, dialog och gemensamma reflektioner beskrivs som viktiga av förskollärare för att skapa en förståelse kring barns konfliktsituationer och sedan kunna förändra miljö, både den sociala och fysiska, med målsättning att förebygga barns destruktiva konflikthanteringsstrategier. Detta för att organisera tillvaron för barnen på ett sätt som bidrar till en kontext där de får förutsättningar att utveckla konstruktiva konflikthanteringsstrategier i ett mer lärandefrämjande klimat.

Förskollärare beskriver att barnen självständigt hanterar konfliktsituationer. Hakvoort (2020) beskriver att det förebyggande arbetet möjliggör att barnen utvecklar konstruktiva hanteringsstrategier till att manövrera sina egna konfliktsituationer. Detta bidrar även till barns utveckling och lärande. I en stöttande utbildningsmiljö med fungerande sociala relationer skapas förutsättningar för barnen att själva kunna lösa konflikter på ett konstruktivt sätt.

I de övre nivåerna av Cohens konfliktpyramid, hjälp och stopp, finns förskollärares hanteringsstrategier i de konfliktsituationer där barn behöver stöd att hantera konflikten eller att förskolläraren ingriper och stoppar konflikten. Resultatet visar att förskollärare kan bistå barnen på olika sätt beroende på konflikten och situationen. Detta kan vara att göra barnen delaktiga i konflikthanteringen, som Hakvoort (2020) beskriver är att börja kommunicera för att hitta en konstruktiv hantering av konflikten. Detta kan vara via frågor till barnen och föra

en dialog om olika perspektiv och resonemang med dem. Resultatet visar att barnen bör göras delaktiga i konfliktlösningsprocessen så långt som möjligt. Andra hanteringsstrategier som förskollärare beskriver när barnen behöver stöd i konflikter kan vara att snabbt ”lösa” konflikten åt barnen, detta genom att berätta hur konflikten hanteras, tillrättvisa, berätta vad som förväntas. Detta sätt är mindre tidskrävande men begränsar barnens delaktighet och därmed lärande av konflikthanteringsprocessen.

Nivån där konfliktsituationer mellan barnen stoppas kan gestaltas genom att förskolläraren på något sätt avlägsnar barnet eller barnen från konfliktsituationen. Hakvoort (2020) menar att fokus ligger på att stoppa det destruktiva beteendet som inte är en konstruktiv hanteringsstrategi. Ett aggressivt och våldsamt beteende stoppar kommunikationen som kan ge en konstruktiv lösning och leda till utveckling. Resultatet visar att relationen som är skapad mellan barn och förskollärare beskrivs ge förutsättningar att hantera dessa svåra situationer utan att nödvändigtvis skada relationen. Hanteringsstrategier som framkommer ur resultat i dessa situationer är att förskollärare ser sig bära det yttersta ansvaret i kommunikationen mellan barnen samt att de själva försöker förhålla sig lugn i alla konfliktsituationer. Ett sätt att sedan fortsätta kommunikationen om konfliktsituationen beskrivs vara att samtala med barnen var för sig vid senare tillfällen. Resultatet visar att förmedling av perspektiv, förslag på andra hanteringsstrategier eller att bekräfta och validera känslor i olika händelser är centralt i kommunikationen från förskolläraren till de enskilda barnen.

7.2.2 Resultatet ur de specialpedagogiska perspektiven

Med utgångspunkt i ett kategoriskt perspektiv talar man om barn som bärare av svårigheter, alltså *med* svårigheter. Till skillnad från det relationella perspektivet där barnet ses befinna sig i ett problematiskt sammanhang, alltså *i* en svårighet.

Ur resultatet var det mest framträdande perspektivet av relationell karaktär. Samtliga förskollärare i studien betonar ansvaret till att organisera faktorer i verksamheten så att barnen får möjlighet och tillfällen att hantera, undvika eller utveckla konstruktiva hanteringsstrategier i konfliktsituationer. Att barns sammanhang organiseras så att de lyckas hantera konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. Tillgång till stöd för barn att hantera konflikter beskrivs ligga på pedagogerna i verksamheten. Att de är närvarande och lyhörda för barnens behov båda i konfliktsituationer men även i den generella förskolekontexten som kan påverka barnens förmåga att själva hantera eller hamna i konflikter. Förskollärare beskriver att hanteringen av konflikter kräver förståelse och vetskap om barnen men också att förhållningssätt samt miljö anpassas efter barnen och barngruppen. Persson (2019) menar att det inom ett relationellt perspektiv ställs krav på pedagogen att anpassa sitt förhållningssätt för att ge barnen goda förutsättningar för lärande och utveckling.

I det relationella perspektivet ses svårigheten för barnen uppstå i det sociala sammanhanget, i mötet mellan barnet och omgivningens krav och förväntningar (Ahlberg, 2015). Ur resultatet kan förskollärares resonemang följas ur ett relationellt perspektiv, när de för dialoger i arbetslaget för att hitta lösningar och skapa goda förutsättningar för barnen och barngruppen till konstruktiv konflikthantering. Resultatet visar även att förskollärarna organiserar verksamheten efter barnen och barngruppens behov. Detta kan bero på dagsformen eller andra anledningar som kräver att förskollärare uppmärksammar och tar hänsyn till. Detta kan

härledas till det relationella perspektivet som betonar vikten av att undersöka och förändra sammanhanget för att utveckling och lärande ska kunna ske hos barnen (Persson, 2019). Barnens individuella förutsättningar i omgivningskontext påverkar barnets möjlighet att uppfylla uppställda krav, mål och förväntningar (Persson, 2019). Detta är synligt i förskollärarnas svar när de beskriver att de arbetar för att skapa goda förutsättningar efter barnens behov.

Persson (2019) menar att det relationella perspektivet kan ses som en långsiktig arbetsmetod där åtgärder och förändringar görs för barn, lärare och lärandemiljö där arbetslaget är ansvarigt för genomförande av denna typ av perspektiv (Persson, 2019). Ur resultatet framkom beskrivningar av det förebyggande arbetet kring barn och barngrupp men även uttryck om att misslyckandet inte ligger på barnen när en konflikt eskalerat i destruktiva hanteringsstrategier, utan att det är förskolläraren som misslyckats och bär ansvar att skapa goda förutsättningar och sammanhang.

Resultatet visar en stor tonvikt på relationskapande för att förebygga destruktiva konflikthanteringsstrategier mellan barn. Goda relationer anses viktiga, både mellan barn men även mellan pedagog och barn när pedagogen agerar stödjande i vissa konfliktsituationer. Det relationella perspektivet bygger på ett förhållningssätt som gör barnen delaktiga och inkluderande. Vidare menar författaren att relationen mellan individerna ses som betydelsefull och central där grunden ligger i respekt, ömsesidig kommunikation, förståelse och förtroende (Rosenqvist, 2013).

Till skillnad från det relationella perspektivet, som fokuserar på förändringar och lösningar i sammanhanget runt barnen, ses problematik inom ett kategoriskt perspektiv vara beroende av faktorer inom barnet. Persson (2019) beskriver att kännetecknen för ett kategoriskt perspektiv är fokus på individens egenskaper som utgör grunden för lyckad eller misslyckad funktion i verksamheten och dess omgivning. Individen granskas ur ett bristperspektiv. Barnen ses som bärare av svårigheter och dessa kan vara genetiska eller på annat sätt bundna till individen (Persson, 2019). Ur resultatet framkom att förskollärare beskriver att barn kan brista i den sociala förmågan och därför ha svårt att förstå och hantera konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. Resultatet visade även att i särskilda fall där barn som har diagnoser tillkommer i barngruppen kan det krävas insatser för att förstå hur de nya konfliktsituationerna kan hanteras. Nilholm (2020) beskriver att diagnoser används inom ett kompensatoriskt perspektiv för att förklara, skapa metoder och pedagogiska insatser för att kompensera upp för problematiken som ses tillhöra det individuella barnet.

7.3 Slutsatser och implikationer för yrkesuppdraget

Första slutsatsen är att relationskapandet har en central roll i förskollärares konflikthantering i förskolan. Det framkommer ur resultatet att relationer utgör en grund för att kunna hantera svåra situationer med barn utan att tappa tilliten. Relationen framkommer även att ha stor betydelse för det förebyggande arbetet mot destruktiva hanteringsstrategier mellan barnen. När barnen känner varandra och pedagogerna minskar destruktiva hanteringsstrategier i konfliktsituationer mellan barnen. Studien indikerar att förskollärares övergripande arbetssätt med barngruppens relationskapande har betydelse till att förebygga destruktiva konflikter.

Andra slutsatsen är att arbetslaget och ett gemensamt arbete är centralt för att bedriva ett förebyggande arbete gällande barns konfliktsituationer. Detta genom organisation av miljö, uppdelning av barngruppen och undervisningens innehåll. Dialoger och reflektioner tillsammans med kollegor av barns konfliktsituationer bidrar till en gemensam bild som ska skapa en förståelse till att anpassa eller förändra förhållningssätt. Kollegialt lärande är därmed viktigt, men även att ta del av andra aktörers uppfattningar som exempelvis specialpedagoger. Litteratur och forskning beskrivs också viktig som fortbildning för att bättre hantera olika konfliktsituationer som uppstår mellan barn. Det framkommer ur resultatet att förskollärare gemensamt i arbetslaget bör försöka identifiera vad som är möjligt att förändra för att kunna hantera barns konfliktsituationer. Detta kan vara förhållningssätt, organisering av miljö eller uppdelning av barngruppen under vardagssituationer i olika syften. Vidare att i resultatet framkommer att undervisningstillfällen där värdegrunden är i fokus är viktig för ett förebyggande arbete. Det ses som fördömligt att nyttja dokumentation som verktyg för att följa utvecklingsprocessen och för att skapa förutsättningar i sammanhang där en konstruktiv konflikthantering kan ske för och med barnen.

Den tredje slutsatsen är att de olika konflikthanteringsstrategierna som framkommer i majoritet indikerar att barnen bör vara delaktiga i processen. Denna slutsats tar sin grund i studiens svar som visar på att barnens perspektiv, förslag på lösningar, behov och olika förmågor har betydelse för hur förskollärarna beskriver att de hanterar barns konfliktsituationer. Det framkommer även att tillsägningar och tvång inte leder till någon lärande till förmågor att utveckla konstruktiva konflikthanteringsstrategier. Barnen bör därför vara delaktiga efter deras förmågor och förskolläraren ska försöka urskilja vad barn kan tänkas lära utifrån konfliktsituationerna. Detta kräver att förskollärare agerar lyhört, har en god relation till barnen samt att de kontinuerligt reflekterar över sitt förhållningssätt till hanteringen av barns konfliktsituationer.

Den fjärde slutsatsen är att beroende på hur konflikter mellan barn betraktas resonerar förskollärare olika om dess betydelse. Olika uppfattningar kring barns konflikter kan ge skilda hanteringsstrategier av samma konfliktsituation. Om konflikter ses som onödiga och destruktiva inslag, som tillfällen där lärande kan ske eller som indikation om vilka undervisningssituationer som kan utformas utifrån vad som observeras i konflikterna. Genom att arbeta fram en samsyn i arbetslaget kring begreppet konflikt samt gemensam reflektion om konflikthanteringsstrategier i både miljö och förhållningssätt skulle kunna göra att förskollärare får klarhet och tydlighet i deras förebyggande konfliktarbete.

Sammanfattningsvis är det som förskollärare grundläggande att vara medveten och reflekterande över sitt förhållningssätt och agerande när det gäller att hantera konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. Det är därför viktigt att som förskollärare reflektera själv och tillsammans med arbetsgruppen och barngruppen hur konflikter kan hanteras samt användas för att vara en gynnsam tillgång i stället för ett destruktivt inslag i verksamheten. Studien visar på att konflikthantering som förskollärare är en viktig kompetens för att både förstå och bejaka barns olikheter i intention, viljor, behov och uppfattningar. Detta för att förskolan som utbildning har som målsättning att ge barn förutsättningar att utveckla förmågor att hantera konfliktsituationer (Skolverket, 2018).

Studiens resultat indikerar vikten av ett gott förebyggande arbete kring konflikter för att minska destruktiva handlingsstrategier mellan barnen och främja ett gott heltäckande konflikthanteringssystem som pedagogerna i verksamheten leder och ansvarar för.

7.4 Förslag till vidare forskning

Ett förslag till vidare forskning är att fokusera på förskollärares hanteringsstrategier för barn som återkommande hamnar i konfliktsituationer i förskolan. Ett annat förslag är att använda observationer som datainsamlingsmetod till att fokusera på vilka faktiska hanteringsstrategier som användas av förskollärare i praktiken. Detta eftersom en informant i studien uttryckte att det var svårt att formulera det i ord när det är något som sker kontinuerligt i praktiken. Det skulle även vara intressant som vidare studie att undersöka hur arbetslag gemensamt resonerar kring förebyggande arbete av konflikter mellan barn. Detta genom att använda en metod som riktar sig till att intervjua ett arbetslag.

I en miljö där ett gediget arbete kring förebyggande av konflikter finns uppkommer ändå konfliktsituationer (Hakvoort, 2020). Johansson och Emilson (2016) menar att barns förmåga att hantera konflikter blir mer angeläget för att kunna bevara sina vänskapsrelationer som författaren menar blir alltmer centralt desto äldre barnen blir. I konfliktsituationer kan barnet få ett ökat självförtroende i att våga stå upp för sig själv och sina åsikter. Konflikter kan också bidra till att barnen får en förståelse för hur de ska vara mot varandra och hur de ska bete sig i sociala situationer. Konflikter beskrivs därmed vara ett viktigt medel för barn att organisera sin sociala värld och utveckla demokratiska färdigheter (Johansson och Emilson, 2016). Observationsstudier av barns konfliktsituationer skulle vara intressant att genomföra som studie. Detta för att se vad som händer i vardagliga konflikter mellan barn med syfte att se vilka förmågor och färdigheter de har möjlighet att öva på och utvecklar i sina vänskapsrelationer. Detta skulle vara intressant när konflikter i sig är ofrånkomligt i sociala relationer och är en naturlig del av människors liv (Jordan, 2020), samt som Alvestad (2020) framhåller att konflikter som uppkommer mellan barnen kan betraktas som situationer där de lär känna varandra och sig själva.

Referenser

- Ahlberg, A. (2015). *Specialpedagogik i ideologi, teori och praktik – att bygga broar*. (2 uppl.). Liber.
- Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2 uppl., s. 8–16). Liber.
- Alvestad, T. (2020). Kreativ konflikthantering i förskolan. I I. Hakvoort & B. Friberg (Red), *Konflikthantering - i professionellt lärarskap* (4 uppl., s. 243–266). Gleerups.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (3 uppl.). Liber.
- Church, A., Mashdord-Scott, A. & Cohrsen, C. (2018). Supporting children to resolve disputes. *Journal of Early Childhood Research*, 16(1), 92–103.
- Cohen, R. (2005). *Students Resolving Conflict: Peer Mediation in Schools*. GoodYearBooks.
- Dolk, K. (2013). *Bångstyriga barn: makt, normer och delaktighet i förskolan*. [Avhandling, Stockholms universitet].
- Emilsson, I-L. (2021). Sandlådan med nya glasögon. I A. Löfdahl Hultman, M. Hjalmarsson & K. Franzén (Red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s. 122–131). Liber.
- Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2 uppl., s. 34–54). Liber.
- Faldalen, S. (2010). Människors mål kan vara oförenliga utan att de själva är det. I M. Palm (Red). *Låt oss tvista igen! - om konflikthantering i förskola och skola* (s. 51–64). Lärarförbundets Förlag.
- Friberg, B. (2020). Grundläggande konfliktkunskap. I I. Hakvoort & B. Friberg (Red), *Konflikthantering - i professionellt lärarskap* (4 uppl., s. 65–100). Gleerups.
- Gloeckler, L. & Cassell, J. (2012) Teacher Practices with Toddlers During Social Problem Solving Opportunities. *Early Childhood Education Journal*, 40(4), 251–257.
- Hakvoort, I. & Lundström, A. (2020). *Pedagogiskt ledarskap med konflikter i fokus*. Gleerups.
- Hakvoort, I. (2020). Skolans uppdrag och konflikthantering. I I. Hakvoort & B. Friberg (Red), *Konflikthantering - i professionellt lärarskap* (4 uppl., s. 21–56). Gleerups.
- Hejlskov Elvén, B. (2020). *Beteendeproblem i skolan*. Natur & Kultur.
- Johansson, E. & Emilson, A. (2016). Conflicts and resistance: potentials for democracy learning in preschool. *International Journal Of Early Years Education*, 24(1), 19–35.
- Jordan, T. (2020). *Konflikthantering i arbetslivet - förstå, hantera, förebygg*. (2 uppl.). Gleerups Utbildning AB.

- Klingberg, G. & Hallberg, U. (red.) (2021). *Kvalitativa metoder helt enkelt!*. Studentlitteratur.
- Kolfjord, I. (2010). Vem löser bråket – skolan eller polisen?. I M. Palm (Red). *Låt oss tvista igen! - om konflikthantering i förskola och skola* (s. 33–44). Lärarförbundets Förlag.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (3 uppl.). Studentlitteratur.
- Lantz, A. (2007). *Intervjumetodik*. (2 uppl.). Studentlitteratur.
- Lutz, K. (2021). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola: möte med det som inte anses LAGOM*. (2 uppl.). Liber.
- Löfgren, H. (2021). Lärarberättelser från förskolan. I A. Löfdahl Hultman, M. Hjalmarsson & K. Franzén (Red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s. 161–171). Liber.
- Nilholm, C. (2020). *Perspektiv på specialpedagogik* (3 uppl.). Studentlitteratur.
- Persson, B. (2019). *Elevers olikheter: och specialpedagogisk kunskap*. (4 uppl.). Liber.
- Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). Att analysera kvalitativt material. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2 uppl., s. 220–236). Liber.
- Rosenqvist, J. (2013). Relationell dynamik - ett försök till analys av skola i förändring. I J. Aspelin (Red.), *Relationell specialpedagogik - i teori och praktik* (s. 27–41). Kristianstad University Press
- Singer, E., & Hännikäinen, M. (2002). The Teacher's Role in Territorial Conflicts of 2- to 3-Year-Old Children. *Journal of Research in Childhood Education*, 17(1), 5–18.
- SFS 2010:800. *Skollag*. Utbildningsdepartementet.
- Skolverket. (2018). *Läroplan för förskola: Lpfö 18*. Skolverket.
- Svensson, P. & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder*. (2 uppl., s. 17–33). Liber.
- Svensson, P. (2015). Teorins roll i kvalitativ forskning. I G. Ahrne & P. Svensson (Red.), *Handbok i kvalitativa metoder* (2 uppl., s. 208–219). Liber.
- Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådet.

Bilaga 1. Informationsbrev

Piteå, maj 2023

Hej!

Jag heter Nina Jansson och går sista terminen på förskolläraryrket vid Luleå tekniska universitet. Som avslutning på utbildningen skrivs ett examensarbete och jag har valt att skriva om förskollärarens hanteringsstrategier i relation till barns konfliktsituationer. För att kunna genomföra denna studie behöver jag intervjua verksamma förskollärare.

Inledningsvis vill jag tacka dig för att du ställer upp som informant till mitt examensarbete och därmed gör arbetet möjligt att genomföra. Vidare vill jag informera dig om att arbetet görs i enighet med Vetenskapsrådets forskningsetiska principer och att deltagandet därför *är helt frivilligt*. Jag vill att du ska känna dig trygg med möjligheten och vetskapen om att du kan *avbryta intervjun* när du vill utan att behöva ange någon särskild orsak. Vid intervjun kommer jag att spela in en ljudfil på min telefon för att kunna transkribera och använda information från intervjun i uppsatsen. Materialet kommer endast användas i forskningssyfte och därmed *inte spridas till obehöriga*. Samtliga intervjuer som görs till arbetet kommer att presenteras *anonymt* i studien.

Vid intervjutillfället kommer jag till att börja med att ställa några frågor som berör din utbildning och beskrivning av begreppet konflikt. Sedan kommer jag att ställa några frågor kring hur din erfarenhet av barns konfliktsituationer relaterat till arbetssätt och verksamheten i stort. Beräknad tid för intervjun är ca 30-60 minuter och det vore önskvärt att sitta ostört.

Efter att examensarbetet godkänts av examinator publiceras det i databasen DiVA, där den kommer att finnas fritt tillgänglig att ta del av.

Jag vill gärna göra intervjuerna under vecka ... och hoppas därför att vi så snart som möjligt kan boka en tid då en intervju kan genomföras på plats.

Du är alltid välkommen att kontakta mig om du har några andra frågor och funderingar.

Med vänlig hälsning

Nina Jansson
Ninjan-1@student.ltu.se

Bilaga 2. Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

- Hur länge har du arbetat som förskollärare?
- Har du arbetat på olika förskolor?

Förskollärarens handlingsstrategier i barns konfliktsituationer

- Kan du ge exempel på anledningen till att konflikter uppstår mellan barnen? /Kan du beskriva i vilka sammanhang det ofta uppstår konflikter?
- Kan du beskriva hur du brukar agera i samband med barns konfliktsituationer som du beskrivit?
- Brukar barnen hantera konflikter på egen hand? Kan du ge exempel på hur detta kan gå till?
- Kan du berätta hur du agerar när barnen behöver stöd att hantera konflikter?
- Hur arbetar du för att förebygga konflikter?

Konflikt

- Hur skulle du definiera begreppet konflikt?

Bonusfrågor

- Kan barns konflikter vara en utmaning/tillgång? I så fall, på vilket sätt?
- Har du erfarenhet av barn som återkommande hamnar i konflikt med andra? I så fall, kan du berätta mer om hur det stödjande arbetet har sett ut i förhållande till konfliktsituationerna?
- Hur upplever du möjligheterna till stöd och resurser från verksamheten i samband med konflikter i barngruppen eller kring enskilda barn?

Avslutningsvis

- Finns det något annat som du vill ta upp eller tycker är extra viktigt inom det här området?